

Halv makt i denne sal?

– Dette er to ulike visjoner av hva demokratiet er, sier Hans Petter Saxi, førsteamanuensis ved Universitetet i Nordland. Det handler om formannskap versus parlamentarisme. Og i Venstre er enigheten i ferd med å slå sprekker.

Tema: **Lokaldemokrati**
side 13-23

Rebekka Borsch

side 4-5

Valganalyse

side 6-7

Ordførerne

side 8-12

03/11

Venstres medlemsmagasin

liberal

Leiar

Meir demokrati

Ei utfordring med å gje ut medlemsblad fire gonger i året, er at mykje får tid til å skje mellom utgåvene.

Denne sommaren har vi sett eit terrorangrep endre den politiske diskursen, jamvel eit heilt folks tilnærming til politikk. Ein heil valkamp har utspelt seg. Og kvar-dagen har fått sett seg igjen. Vik-tige debattar rekk å starte, utvikle seg, og konkludere eller forsvinne før neste nummer er på teikne-brettet.

Debatten om ”meir demokrati” kan ein mistenke for å vere ein slik debatt. Utover i valkampen vart det tydeleg at orda kanskje ikkje stakk så djupt, verken hjå statsrådene som trass lovnader om verdig valkamp brukte tid på å snakke ned andre, eller hjå folket som likevel ikkje gjorde stormøn-string framfor valurnene.

Og debatten om innhaldet i ”meir demokrati” har vi ikkje høyr t my-kje til verken før eller sidan.

Det er Venstres oppdrag å føre debatten vidare. Ikkje noko parti har stått stødigare i kampen for auka folkestyre; for utviding av demokratiet og stemmeretten; for openheit både lokalt og nasjo-nalt; og for verdien av mangfald, synleggjort i debatten om islamo-fobi før det tragiske skjedde i juli.

Dette skal vi fylle ”meir demo-krati” med:

- Større religionsfridom, skilje mellom stat og kyrkje og like-stilling av livsynssamfunn
- Betre integreringstiltak, både i skule og gjennom nærings- og arbeidsmarknadstiltak

- Meir ytringsfridom, grunnlovs-festing av retten til religionskri-tikk, redaktøransvar også på nett
- Stemmerett for 16-åringar
- Større høve til å påverke per-sonsamansetning ved val
- Meir lokaldemokrati, meir de-sentralisering i politikk og øko-nomi
- Meir openheit, lobbyregister på Stortinget
- Meir internasjonalt demokrati, parlamentarikerforsamling i FN
- Fridom framfor fridomskren-kande terrorlover, fleire folk framfor fleire metodar

Hugs: Det liberale samfunnet er alltid undervegs og ope for betre løysingar, skapt gjennom krafta i gode argument og gjennom menneske som får nytta evnene sine. Venstres optimisme legg til grunn sterk tillit til menneskeleg skaparkraft, og ei tru på at det i fellesskap er mogeleg å legge grunnlag for frie liv, overalt - for alle.

Ja, og gratulerer til alle saman med beste resultat på 40 år. Dette er berre opptakta.

Ikkje noko parti har stått stødigare i kampen for auka fol-kestyre; for utviding av demokratiet og stemmeretten; for openheit både lokalt og nasjonalt.

Tema: Lokaldemokrati

Står gamle Venstre-prinsipper for fall? Og er fylkeskommunen liv laga?

I temadelen utforsker vi formannskap versus parlamentarisme, vi skriver om direktevalg av ordførere og hører fra Helge Solum Larsen og Per Magnus Finnanger Sandsmark.

side 13-23

Bakkekontakt

Rebekka Borsch føler seg både tysk og norsk.

side 4-5

Beste på 40 år

Vår husanalytiker forklarer hva som skjedde valgnatta.

side 6-7

Våre ordførere

Sju Venstre-styrte kommuner.

side 8-11

...og varaordførere

I rekordstort antall.

side 12

Debatt 24-25

Meningsmålinger etc. 26

Generalsekretæren 27

Debatt / minneord 28-29

Unge Venstre 30-31

Baksiden 32

Ansvarlig redaktør: Terje Breivik (terjeb@venstre.no). Redaktør: Kjartan Almenning (kjartan@liberal.no). Adresse: Møllergt. 16, 0179 Oslo. Telefon: 22 40 43 50. Telefaks: 22 40 43 51. E-post: post@liberal.no. Trykk: Zoom Grafisk AS. Forsidefoto: Scanpix / Erik OJohansen. Øvrige foto ved redaksjonen eller fra Venstres arkiv, med mindre annet er angitt. Deadline neste nr: 14. nov.

Vi var et lag som vant

Når Venstre gjorde sitt beste lokalvalg på førti år skyldes det først og fremst at vi i dag er et sterkere lag enn vi har vært på svært lenge.

Jeg tror suksessen vår viser at Norge trenger et liberalt parti, et parti som setter folk først, som prioriterer menneskene foran systemene. Vi har en ideologi vi er stolte av, og vi har kampsaker som velgerne bryr seg om.

Etter den voldsomme medlemsveksten i 2009 lurte jeg på om vi ville klare å holde veksten ved like. Da vi vokste igjen i 2010 var jeg spent om vi kunne øke enda mer. I høst har vi passert magiske 9.000 betalende medlemmer og kan med det notere det niende strake året med med-lemsvekst for partiet.

Samtidig gjør vi vårt beste lokallag på førti år, og for meg er det ingen tvil om at dette henger sammen. Vi har fått mer enn tre tusen nyinnmeldte siden valgnatta for to år siden, og mange av dere har jeg møtt på stand, på appeller og på møter når jeg har reist rundt i landet i valgkampen. Dere har inspirert alle oss som har vært med i en mannsalder, og mange av dere har nå også blitt innvalgt i deres første folkevalgte verv.

Noe av det jeg tror vi har lykkes med er å være gjenkjennelige på de viktigste sakene våre. Uansett hvor i landet du befinner deg, finner du Venstre-lag som løfter skole, miljø, småbedrifter og velferd som våre viktigste merkesaker. Disse sakene har vi fylt med konkret innhold som etterutdanning av lærere, satsing på kollektiv og fornybar energi, gode vilkår for gründere og et velferdssamfunn som tar vare på de svakeste.

Uansett hvor i landet du befinner deg, finner du Venstre-lag som løfter skole, miljø, småbedrifter og velferd som våre viktigste merkesaker.

Disse sakene har vi gjentatt og gjentatt – og nå skal vi gjenta dem igjen, som viktige kampsaker for våre 639 kommunestyre-medlemmer og 46 fylkestingsre-presentanter. Vi har fått mange nye, flotte folkevalgte som vi må hjelpe til å gjøre en best mulig jobb de neste fire årene.

Det viktigste hjelpemiddelet vi har er dere. I Venstre er folk vik-tigst, også når vi planlegger vår egen framtid. Vi har ni tu-sen medlemmer, og nå begynner jeg å bli sikker på at vi vil bli enda flere i årene som kommer.

Trine Skei Grande
Venstres leder

Nesten bakkekontakt

Rebekka Borsch tenker sjelden over om hun er tysk eller norsk. Politikken har gitt henne en ny form for tilhørighet.

Thomas Havro Hansen

– Jeg er liksom ikke ordentlig innfødt, sier Rebekka Borsch. Hun snakker ikke om Norge, men om Olpe, den lille byen midt i det gamle Vest-Tyskland der hun er født og oppvokst. Foreldrene hennes kommer ikke derfra, og det gjør at byen, med sine tjuefem tusen innbyggere, ikke rommer særlig mye av Rebekkas familie. – Det er en typisk koselig, trivelig og trygg småby, sier hun. – Men jeg hadde det alltid klart for meg at jeg ikke ville bli værende der.

En av de morsomste stridene

Det var en skiferie i Italia som fikk henne til Norge. Og så utrolig det enn kan høres ut, så var det Europa som etterhvert fikk henne inn i Venstre. Rebekka jobbet som journalist for en av de største avisene i delstaten Nordrhein-Westfalen samtidig som hun studerte statsvitenskap ved friuniversitetet i Berlin. – Jeg tjente masse penger og var veldig ung, sier hun. – Men jeg hadde ikke så lyst til å jobbe i den avisen lenger. Det var en sånn avis hvor det ikke er så viktig hvor god du er så lenge du produserer billig. Så det var ikke noe for meg.

På skiferien møtte hun norske Morten, og ett år senere satt hun i en leilighet i Bærum med ubetalt permisjon fra journalistjobben og en uferdig hovedoppgave i statsvitenskap. Sommeren 2004 hadde hun sagt opp jobben, levert oppgaven og lært seg norsk. – Jeg spesialiserte meg på europeisk integrasjon i den siste delen av

studiet mitt, sier Rebekka. – Og det tok meg jo ikke lang tid å oppdage at dette var en av de morsomste stridene som fantes i dette fremmede landet.

Hadde landet

Hun ble værende i Norge, og de første fire månedene arbeidet hun gratis for Europakommisjonens delegasjon. Deretter fikk hun sin første «ordentlige jobb», som hun sier det, for rusorganisasjonen Actis. – Det syntes de var veldig morsomt hjemme i Olpe, forteller hun. Rebekkas hjemby er nemlig nærmeste nabo til et bryggeri som heter Krombacher. De lager Tysklands mest populære pilsnerøl.

Men det ble ikke mer enn seks måneder i Actis. Sommeren 2005 søkte Europabevegelsen etter ny informasjonsleder. – Det kastet jeg meg bare over, sier hun. – Jeg fatter fortsatt ikke at de ansatte meg på det tidspunktet, men de gjorde nå det. Og da følte jeg for første gang at jeg hadde landet.

Moralsk overtak

I Europabevegelsen fant hun et fellesskap i EU-spørsmålet, men det var også der hun møtte den norske partipolitikken. – Absolutt alle i Europabevegelsen hadde en partipolitisk tilhørighet, forteller Rebekka. – Alle mente et eller annet. Og det var stappfullt med Arbeiderparti-folk. De styrte alt i Europabevegelsen, akkurat som de styrer alt ellers i samfunnet.

Rebekka Borsch hadde sett det

før. Hennes egen delstat i Tyskland har vært styrt av sosialdemokratene i en årrekke. – Allerede før jeg kunne formulere noe om Arbeiderpartiet i Norge kjente jeg igjen følelsen av noe litt firkantet, industripreget, noe som heller ser bakover enn framover, sier hun. – Det som slår meg i Norge er at Arbeiderpartiet nesten har et slags moralsk overtak på de andre partiene. De har en skråsikkerhet på at det er de som egentlig styrer samfunnet. Og hvis det er noen andre som styrer så er det bare et uhell som det snart må ryddes opp i.

Men det var også i Europabevegelsen hun møtte Venstre – eller, som hun beskriver det, «veldig mange morsomme Venstre-folk». Likevel brukte hun lang tid på å bestemme seg. Det gikk nesten to år før hun tok skrittet fullt ut. Først sommeren 2007 meldte hun seg inn.

Kronglete veier

– Jeg må si at det har gitt meg en ny dimensjon av tilhørighet. Det er nok ikke en overdrivelse. Det å ha landet i et verdifellesskap gir meg en utrolig trygghet og tilhørighetsfølelse, forteller Rebekka. – Men det ante jeg jo ikke da jeg meldte meg inn. Jeg meldte meg bare inn fordi jeg hadde lyst til å være med og dele ut flygere i valgkampen.

Det gikk bare noen uker fra hun meldte seg inn til hun ble dratt inn i sitt nye lokallag i Røyken i Buskerud. – Det syntes jeg først

var kjempeskummelt. Jeg kunne ingenting om kommunen og ingenting om Venstre lokalt, sier hun. – Etter fire måneder gjorde de meg til lokallagsleder og puttet meg samtidig inn i styret i fylkeslaget. Jeg syntes det var helt sykt, og jeg sa jo hele tiden at jeg ikke kunne noenting!

Hun og mannen hadde nettopp kjøpt seg et gammelt hus i tettstedet Nærnes, en liten tamp av en utstikker i Oslofjorden. Det var tilfeldig at det var der de havnet. De hvite husene på Nærnes minnet henne om Sørlandet, og det var flaks, som hun sier det, at det var et hus til salgs akkurat der.

– Med tanke på hvordan jeg dro fra min hjemby i Tyskland og ut i den store verden, så har jeg jo plutselig havnet på et veldig lite sted, sier Rebekka. – En barnomsvenninne som kom på besøk for to år siden lo seg nesten skakk i hjel da vi kjørte de små, kronglete veiene ned til Nærnes. Men jeg har egentlig valgt meg en fin blanding. Jeg har alltid drømt om å bo ved sjøen, og nå har jeg fått det beste av to verdener. Jeg jobber og lever på mange måter i hovedstaden, og så lever jeg også litt på landet. Og det synes jeg er helt fantastisk.

Snubler oppover

I september 2007 manglet hun tre måneders botid på å ha stemmerett ved lokalvalget. Ved valget i 2009 var hun ennå ikke norsk statsborger. Våren 2010 ble hun valgt til fylkesleder i Buskerud

Venstre, en av formodentlig få som blir valgt til fylkesleder i Venstre uten noen gang å ha stemt på partiet. Våren 2011 fikk hun innvilget sitt norske statsborgerskap, og i dag beskriver hun seg som «både tysk og norsk».

– Jeg tenker ikke over til daglig om jeg er tysk eller norsk, sier hun. – Og jeg har ingen store kamper mellom den tyske og den norske sjelen i meg. Tyskland og Norge har mange paralleller.

I september i år fikk hun endelig avlagt stemme ved et norsk valg. Nå er hun en av Venstres to kommunestyrerepresentanter i Røyken kommune.

– Jeg snubler litt oppover uten egentlig å ville det, sier hun. Ikke bare er hun fersk kommunestyrerepresentant, hun ble i tillegg kumulert forbi førstekandidaten i kommunen, men sier det er kjønnskvalifisering som gjør at det er hun som nå skal ta Venstres plass i formannskapet. – Når det nå har blitt sånn synes jeg jo det er en morsom utfordring, sier hun. – Og så ser jeg veldig fram til å jobbe med en ordentlig gruppe, vi blir fem-seks representanter i forskjellige utvalg som kan møtes og diskutere politikk. Da begynner det å bli morsomt.

Rebekka sier selv hun har hatt en «heftig læringskurve», men det ser også ut til å være en kurve hun oppsøker selv. Hun har nå forlatt sin gamle arbeidsplass i Europabevegelsen, og jobber i dag med EU- og EØS-spørsmål i Klima- og forurensningsdirektoratet

på Helsefyrt i Oslo. Og hun sier hun er spent på om hun, som er vant til jobbe med Europa og andre internasjonale spørsmål, vil klare å takle lokalpolitikken like godt.

Øyeblikk av bakkekontakt

– I Tyskland hadde jeg et yrke hvor jeg sto på utsiden, hvor jeg observerte de andre. Nå har jeg valgt det motsatte, jeg har kastet meg inn i noe. Jeg mener noe og bidrar med noe, og det gir meg en veldig positiv følelse. Så jeg hadde ikke villet jobbe som journalist i dag.

Det er først nå hun føler hun egentlig er klar for å gå inn i politikken, forteller hun. Journalistinstinktet får hun utløp for gjennom jevnlig kronikker i Aftenposten og Morgenbladet, nå sist om LØS rolle som reaksjonær maktfaktor i integrerings-, miljø- og arbeidslivsmessige spørsmål. Og hun sier hun har lært mye av å være aktiv i lokallaget de siste fire årene. – En av de viktigste erfaringene mine fra arbeidet i Venstre så langt er at det eneste som fungerer er lagarbeid, sier hun. – Jeg tror vi har kommet litt nærmere det i Venstre nå. Vi vet hva vi skal, vi har realistiske mål, og vi vet at jobben faktisk må gjøres.

Hun har blitt et organisasjonsmenneske, sier hun. – Det er sånne som jeg så på som nerder i mitt tidligere liv. Så jeg har nok hatt mine små øyeblikk av bakkekontakt. Men jeg må passe på at det ikke blir for mange.

thomas@liberal.no

«Det som slår meg i Norge er at Arbeiderpartiet nesten har et slags moralsk overtak på de andre partiene.»

Valgresultat i stort

Venstre gjorde sitt beste valg siden 1971 og fikk en samlet oppslutning på 6,3 (6,26) prosent ved kommunevalget og 5,7 prosents oppslutning ved fylkestingsvalget. I tillegg til valg til kommune-styrer og fylkesting var det også direktevalg til 15 bydelsutvalg i Oslo. Her fikk Venstre samlet 9,4 prosents oppslutning. Kortversjonen er at jo nærmere velgerne valget holdes, jo bedre går det for Venstre...

Venstre er for første gang siden 1969 større enn både KrF og SV(SF).

Venstre stilte egen liste i 310 av landets 429 kommuner (mot 299 av 430 i 2007). Det tilsvarer en dekningsgrad på 94,59 prosent. Altså var det bare 5,41 pro-

sent av velgerne som ikke hadde mulighet til å stemme på Venstre i kommunevalget. I tillegg stilte Venstre-representanter på felles-liste med andre partier (avarter av H/KrF/Sp) i 12 kommuner.

Venstre, Høyre (spesielt) og Arbeiderpartiet fikk økt samlet oppslutning i forhold til valget i 2007, mens Venstre, Høyre (igjen spesielt), KrF (så vidt) og Sp fikk økt samlet oppslutning i forhold til stortingsvalget 2009.

SV og Frp er valgets store tapere og går markant tilbake både i forhold til kommunevalget 2007 og stortingsvalget 2009.

Noen hovedtall

Venstre har etter valget **639 kommunestyrerepresentanter**. Det er 79 flere enn etter valget i 2007. Venstre har fått 90 flere kommunestyrerepresentanter i de kommunene vi stilte liste, men har mistet 11 i kommuner hvor vi tidligere stilte liste, men hvor vi ikke gjorde det denne gang. Det velges også totalt 165 færre kommunestyrerepresentanter ved dette valget enn i 2007 som følge av at enkelte kommuner har redusert kommunestyrene sine og at Mosvik og Inderøy kommuner er slått sammen.

Venstre har (prosentvis) **framgang i 195 kommuner**, tilbakegang i 126 og samme prosentvise resultat i 3 kommuner. I denne oversikten er det også tatt høyde for kommuner hvor vi stilte liste i 2007, men ikke i 2011. Totalt dreier det seg om 15 kommuner.

Venstre har en oppslutning på **over 10 prosent i 70 kommuner**. Av disse er det 57 med en oppslutning på mellom 10 og 19,9 prosent, 7 med en oppslutning på mellom 20 og 29,9 prosent, 5 med en oppslutning på mellom 30 og 39,9 prosent og én (Eid, Sogn og Fjordane) med en oppslutning på over 40 prosent.

Venstre er det **største partiet i seks kommuner**: Eid (Sogn og Fjordane), Bø (Telemark), Granvin (Hordaland), Ulvik (Hordaland),

Hurdal (Akershus) og Flatanger (Nord-Trøndelag).

Venstre ble for første gang siden før 1945 **tredje største parti** i Oslo (i lokalvalg).

I de aller fleste fylker har Venstre fått flere kommunestyrerepresentanter enn i 2007. Størst økning er det i Sogn og Fjordane (+18). Bare i Rogaland (-1) og i Sør-Trøndelag (-2) er det færre enn forrige periode. I Buskerud er det samlet sett status quo.

I fire fylker; Hedmark, Oppland, Buskerud og Telemark er Venstre representert i samtlige kommuner hvor vi stilte liste.

I to fylker; Akershus og Vestfold stilte Venstre liste i samtlige kommuner. I begge disse fylkene er det bare én kommune hvor Venstre ikke er representert.

Samtlige fylker med unntak av Vestfold har minst én enkeltkommune med et valgresultat på over 10 prosent.

Både fylkestingsvalget og enkeltresultater i kommunestyrevalgene indikerer at Venstre rent geografisk er blitt et mye «jevnere» parti. Det er fortsatt en stor andel velgere som bor i Oslo og vest i Akershus, men denne andelen er mindre enn ved de tre foregående valgene. Det er spesielt gledelig med den økte oppslutningen i de nordligste fylkene generelt og Finnmark spesielt.

En valganalyse

Det foreligger svært sparsommelig med informasjon om velgerne og velgernes preferanser ved dette valget. Verken TV2 eller NRK hadde de tradisjonelle valgdagsmålingene denne gang, hvor det vanligvis gis et godt grunnlagsmateriale for å si hva som hva avgjørende for velgernes valg på valgdagen. Det kommende forsøket på en slags foreløpig valganalyse står derfor for undertegnedes subjektive vurdering.

Den mest grunnleggende erfaring og konklusjon: Hardt arbeid lønner seg (nesten alltid). Det arbeidet som ble gjort i forkant med listestilling og kandidatskolering (LPN) har utvilsomt bidratt til Venstres gode valgresultat. Mange og gode kandidater er helt avgjørende for et godt valgresultat. Det motsatte vises igjen på for eksempel SVs valgresultat og Venstres resultat på fylkestingsvalget i de kommuner hvor vi ikke stilte liste ved kommunestyrevalget. De landsomfattende kampanjene med besøk hos småbedrifter (høst 2010) og skoler/utdanningsinstitusjoner (vår 2011) har også vært viktige for a) å bygge nettverk og troverdighet på saker og b) bryte sosiale barrierer i møte med velgere og borgere.

Mye fokus på sak og Venstres politikk, lite fokus på samarbeid og maktspørsmål har vært et suksesskriterium ved dette valget.

Om det i like stor grad kan omsettes til stortingsvalg skal jeg være varsom med å konkludere over... men, ved dette valget har Venstre tilrevet seg langt større grad av eierskap til saker. Spesielt gjelder

dette skolepolitikk generelt og budskapet om at Venstre prioriterer lærere spesielt. Det er ingen grunn til å ikke holde fast på denne profilen fram mot neste valg. Det samme gjelder slagord (som kom godt ut av mange kåringer) og valg av hovedsaker.

Trine Skei Grande har gjort en glimrende første valgkamp som Venstre-leder. Både i de store TV-sendte debattene og gjennom et utstrakt reiseprogram i løpet av sommeren og i valgkampen. Trine har framstått nettopp slik vi vil (og har «vedtatt»): Engasjert, romslig, kunnskapsrik, løsningsorientert og offensiv. Også denne profilen kan med fordel foredles og beholdes inn mot neste valgkamp. I tillegg kommer flere gode bidrag i sentrale debatter fra andre Venstre-folk, ikke minst Eids

nye ordfører Alfred Bjørlo i TV2s valgdebatt om helse.

Høyst sannsynlig har Venstre tapt velgere til Høyre (tall fra Oslo Vest, Akershus + en del byer spesielt i Rogaland tyder på det) og tatt velgere fra Arbeiderpartiet og SV. Det er også sannsynlig med et positivt bytteforhold til Senterpartiet og KrF.

Det evige problem – forholdet til Frp – ble i realiteten aldri noe stort problem. Dels fordi Frp var i «fritt fall»

gjennom hele valgkampen, dels fordi dette ble håndtert tidlig og kontant (spesielt, og spesielt bra i Oslo). Det er lite trolig at Ap/SVs skremseispropaganda om at en stemme på Venstre er en stemme på Frp hadde noen som helst effekt, snarere kan det ha virket kontraproduktivt. Det kan imidlertid ha hatt litt effekt dersom man legger til grunn valgresultatet i Oslo (8,2) der hvor samarbeidsmønster har betydning for valg og valgresultat i Oslos bydeler (9,4) hvor folk stemmer på

«det partiet de liker best», men

det kan like gjerne ha med ordførervalg/byråd å gjøre (nettotap til Høyre). Jeg tipper at vi også i Oslo har et positivt bytteforhold med Ap/SV. Er dette rett er det Venstre som sikret fortsatt borgerlig flertall i Oslo, mens Høyres vekst i all hovedsak var på bekostning av Frp, KrF og (litt) Venstre.

Hadde 22. juli noen effekt på Venstres resultat? Umulig å si noe bestemt fornuftig om, men det er ingen tvil om at de verdiane det norske folk sluttet opp om i dagene og ukene etter er nært Venstres ideologiske utgangspunkt. Det er imidlertid ingenting i bakgrunnstallene som tyder på at Venstre fikk noen spesiell oppsving på meningsmålingene umiddelbart etter 22.7., snarer det motsatte. I følge nettstedet pollofpolls.no var Venstres oppslutning (snitt av lokale målinger) 22.7. på 5,1 prosent. Dette var et stabilt nivå i både ukene før og etter. Mobilisering skjedde (slik det «alltid» gjorde før) først i valgkampens absolutte slutfase (uke 35/36, de to siste av valgkampen) hvor Venstre økte fra en gjennomsnittlig oppslutning fra litt over 5 prosent til 6,3 (altså valgresultatet).

Denne analysen er sterkt forkortet. Vil du ha hele, ta kontakt med venstre@venstre.no

Nye kommuner									
	Valg 2011		Endr. 2007		Endr. 2009		Mandater		
	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	<i>antall</i>	+/-		
Hamarøy	23,3	212	23,3	212	18,3	162	4	4	
Naustdal	10,8	159	10,8	159	9,1	133	2	2	
Aremark	10,2	80	10,2	80	8,9	69	2	2	
Råde	10,1	373	7,9	296	7,7	274	3	3	
Tolga	9,8	89	9,8	89	6,0	52	2	2	
Våler	9,7	201	9,7	201	8,1	165	2	2	
Leka	8,1	30	8,1	30	5,6	21	1	1	
Sande	7,0	94	7,0	94	3,4	43	2	2	
Stor-Elvdal	6,7	100	6,7	100	4,8	70	1	1	
Vadsø	6,7	193	6,7	193	4,7	129	2	2	

Størst framgang									
	Valg 2011		Endr. 2007		Endr. 2009		Mandater		
	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	% <i>antall</i>	<i>antall</i>	+/-		
Eid	44,0	1 406	31,9	1 065	33,1	1 053	13	10	
Granvin	34,9	166	27,4	124	25,4	112	5	4	
Hamarøy	23,3	212	23,3	212	18,3	162	4	4	
Bø	37,0	1 023	22,3	669	33,1	905	9	5	
Hurdal	32,8	448	16,1	228	28,1	378	6	3	
Finnøy	18,5	292	13,6	221	15,4	242	4	3	
Vestnes	18,7	595	13,3	435	15,5	483	4	3	
Ullensvang	21,9	412	11,9	230	16,2	299	5	3	
Midsund	18,7	170	11,0	104	13,3	116	3	2	
Verran	22,3	274	10,9	133	16,9	198	5	3	

Beste på 40 år

Husanalytiker Geir Olsen gir deg valgresultatet én gang til.

Venstres ordførere 2011-2015

I de fleste kommuner er forhandlingene nå i ferd med å avsluttes. I skrivende stund har Venstre registrert 7 ordførere og 32 varaordførere, inkludert 2 fylkesvaraordførere.

Hans Antonsen

Kommune: Grimstad
Fylke: Aust-Agder
Folketall: 20975
Areal: 304 km2
Venstreoppslutning: 20,0 (+3,8)
Ordfører siden: 2007

Hvorfor vant du valget? Hvilke faktorer gjorde Venstre til vinner i din kommune?

Jeg tror folk er rimelig godt fornøyd med måten Grimstad utvikler seg på. Folk har tillit til oss – mange har vist meg stor tillit gjennom valget, og tydeligvis vært av den oppfatning at jeg og Venstre er et bra valg også de neste 4 årene. Vi har en stor og sterk Venstre-gruppe; 6 stykker som er flinke og godt markerte i offentligheten. Grimstad-folk lever godt med Venstre-politikk. Det er åpenbart mange velgere som egentlig tilhører andre partier, men som slutter opp om Venstre: Vi får flest slengere, og gir flest slengere. Og det er klart at det er en tillitserklæring når

jeg får klart flest personstemmer. Noen ville forklare ordførervalget i 2007 med tilfeldigheter, men når vi gjentar et brakvalg og øker med 4 prosent, så er det en ønsket løsning av mange.

Hvem er du og hvordan har du etablert deg?

Jeg har vært ordfører de siste 4 årene, og før det ledet jeg mitt eget selskap Ordkraft, som driver med strategisk kommunikasjon. Jeg var informasjonssjef i Ericsson i omstillingsperioden fra 2000 til 2003. I alle disse årene var jeg nok ganske markert. I Venstre-sammenheng har jeg blant annet bakgrunn som generalsekretær i VHO og statssekretær i Nærings- og handelsdepartementet i Bondevik I-regjeringen.

Hvilke planer har du – hva vil du gjøre med ordførerposisjonen?

Vi skal fortsette med å bygge en av de aller mest attraktive småbyene i Norge. Vi skal ta vare på

småbykvaliteten, men samtidig framstå som urbane. Vi skal ha en universitetssatsing: Grimstad er den minste universitetsbyen i Norge, og har en smekkefull campus. Vi skal utvikle et samfunn med kunnskap og kunnskapsbasert næringsliv som basis. Så har jeg et mål om å bruke 4 år på å få oppslutning om de store utfordringene: Hvordan kan kommunene løfte klimaspørsmålet bedre, og gjøre samfunnsforbedringer fra det lokale nivået?

Hvilke utfordringer har lokaldemokratiet? Hva vil du spille inn til Venstres politiske arbeid når det gjelder dette?

Vi kan arbeide med å tillate lokalnivået større frihet, men det største problemet for lokaldemokratiet er vrangforestillingen om at vi ikke har frihet i det hele tatt. Vi er ikke så bakbundne som vi gir inntrykk av. Noen må si: Slutt å klage over det som er feil, og bruk det handlingsrommet som finnes først. Så er jeg stolt av at Grimstad har vært en foregangskommune for stemmerett for 16- og 17-åringer. Det var et rent Venstre-initiativ, og har hatt stor suksess. Det er nå 3 representanter under 20 år i kommunestyret. Utvidelse av demokratiet er et viktig Venstre-ærend!

Runar Bålsrud

Kommune: Hurdal
Fylke: Akershus
Folketall: 2651
Areal: 285 km2
Venstreoppslutning: 32,8 (+16,1)
Ordfører siden: 2007

Hvorfor vant du valget? Hvilke faktorer gjorde Venstre til vinner i din kommune?

Jeg og Venstre vant på å være samlende i bygda. Jeg var en samlende person, og vi gav et samlende inntrykk. Hurdal har hatt en del intern strid i flere år, det har vært konflikter og utskiftinger av rådmenn. Det er slutt på det nå. Kommunen går i riktig retning, vi har kontroll på økonomien – og folk ser det. Så tror jeg også at det skyldes at jeg er en person som i årtier har drevet frivillig ar-

beid i bygda. Det er ikke slik at jeg skal hoppe inn og ta meg et verv, jeg har resultater å vise til, og er troverdig. Det er viktig for folk. Dessuten har vi den desidert beste lista med kompetente folk fra begge kjønn, alle deler av bygda, og med bred yrkes- og alderssammensetning.

Hvem er du og hvordan har du etablert deg?

Av yrke er jeg offiser i Forsvaret. Den frivillige aktiviteten jeg har drevet med er idrettsrelatert.

Hvilke planer har du – hva vil du gjøre med ordførerposisjonen?

Det er to kjempesaker som står foran oss. Det første er å bygge en ny 1-10-skole, og å legge ned 3 skoler. Det er et stort prosjekt

for ei lita bygd. Så er det å få på plass samhandlingsreformen og å få løst de utfordringene på en smidig måte.

Hvilke utfordringer har lokaldemokratiet? Hva vil du spille inn til Venstres politiske arbeid når det gjelder dette?

Den store utfordringen for lokaldemokratiet handler om vitalisering, engasjement og å få folk til å bry seg. Da kan man ikke sentralstyre for mye, da må lokaldemokratiet gis handlekraft og byggene få utvikle seg sjøl. Flest mulig beslutninger må tas lokalt. Jeg tror det er nødvendig for å få dynamikken som trengs for å få rekruttert de vi ønsker inn i politiske verv – det vil si de som er best egnet. Og så tror jeg det er en

utfordring at vi begynner å ha det for godt. Da vil man heller bruke tid på underholdning enn på demokrati.

Olav Kasland

Kommune: Bø
Fylke: Telemark
Folketal: 5630
Areal: 263 km2
Venstreoppslutning: 37,0 (+22,3)
Ordfører siden: 2011

Kvifor vann du valet? Kva faktorar gjorde Venstre til vinnar i din kommune?

Det er samansette grunnar til det. Vi hadde ei veldig god liste av folk. Dei siste 4 åra har vi drive målbevisst opposisjonspolitikk, godt planlagt, heile vegen. Og vi hadde ein nøye planlagd og gjennomført valkamp. Planane vart lagt førre sommar, og allereie i oktober hadde vi lista ferdig, slik at namna fekk etablert seg hjå veljarane. Vi hadde ein tydeleg ordførarkandidat frå starten av. Og så hadde det styrande partiet store problem med seg sjølve. Vi såg

at det kunne gå vegen i sommar, men det var ikkje før 14 dagar før valet at det vart tydeleg gjennom ei meiningsmåling som gav oss eit ekstra løft.

Kven er du og korleis har du etablert deg?

Eg vaks opp i Bø, flytta ut etter vidaregåande, og flytta tilbake med familie etter arbeid i Osloområdet og i utlandet. Eg har drive med interessepolitikk, vore generalsekretær i Mental Helse, etablert Nav-kontor og vore regiondirektør i Forbrukerrådet. Alle desse jobbane har vore profilerte, så eg har gjort meg gjenkjenneleg før politikken.

Kva planar har du – kva vil du gjøre med ordførerposisjonen?

Vi har fått ei samarbeidserklæring med H, Krf og SV som gjev oss eit

godt utgangspunkt med god representasjon. Mellom anna leiar vi alle utvala. Eg har mål om meir openheit i politikken, om å revitalisere lokaldemokratiet i kommunen og om å inkludere større deler av samfunnet i politikken, anten det gjeld næringsliv eller frivillige organisasjonar. Vi skal også bygge ein ny, stor sjukeheim – det blir eit stort prosjekt. Og vi har lova å prioritere skulen.

Kva utfordringar har lokaldemokratiet? Kva vil du spele inn til Venstres politiske arbeid når det gjeld dette?

For det første: Vi må ha makt og myndigheit og økonomi til å gjennomføre. Det står utfordringar i kø, men åket ved å bli sentralstyrt er for stort, og slingringsmonnet for lokalpolitikken er for lite. Alle budsjett er bundne opp. Til dømes kan dette betrast ved å opne for det gamle Venstre-standpunktet om friare lokalt skattøyre.

Gro Skartveit

Kommune: Finnøy
Fylke: Rogaland
Folketal: 2942
Areal: 104 km2
Venstreoppslutning: 18,5 (+13,6)
Ordførar sidan: 2011

Kvifor vann du valet? Kva faktorar gjorde Venstre til vinnar i din kommune?
Det eine er at mange ville ha meg til ordførar, eg fekk slengstemmer frå 10 prosent av veljarane. Det andre er at vi er det einaste partiet som har køyrt på helse- og sosialspørsmål. Vi skal mellom anna få eit nytt, eige utval for oppvekst og levekår. Eg har truverde på dette, og har vore oppteken av det i mange år. Vidare har vi hatt ein aktiv valkamp: Finnøy har 16 bebudde øyer, og vi har drive øyhopping frå debatt til debatt

og stand til stand. Siste veka før valet sende vi ut ein ekstra flyer med spørsmål om kven folk ville ha som ordførar. Eg trudde jo aldri det ville skje, men eg køyrde ordførarløpet heile valkampen og omtalte meg sjølv som ordførarkandidat frå dag ein.

Kven er du og korleis har du etablert deg?
Eg har vore politisk aktiv lenge, og har bakgrunn både frå Stavanger bystyre og frå fylkestinget i Rogaland. Det har gjeve eit viktig kontaktnettverk. Så sit eg i styret i Helse Vest og har vore profilert gjennom ulike leiarjobbar, mellom anna i bymisjon og rusomsorg.

Kva planar har du – kva vil du gjere med ordførarposisjonen?

Finnøy er ein distriktskommune. Det vil bli min jobb å synleggjere dei utfordringane vi har opp mot ulike sentrale styresmakter, mellom anna når det gjeld samferdsel, hurtigbåt, ferjetilbod og ngingvesteringar. Og eg skal følgje opp det vi snakka om under valkampen, som mykje handla om verdiane. Eg vil løfte fram eit gammalt Venstreslagord: Meir til dei som treng det mest.

Kva utfordringar har lokaldemokratiet? Kva vil du spele inn til Venstres politiske arbeid når det gjeld dette?
Vi må vere meir opptekne av korleis vi skal løyse oppgåvene, ikkje berre av kor grensene for kommunane skal gå. Og det er viktig, særleg for små kommunar, at vi kjem i dialog der ein spør kva som

Foto: Gro Skartveit

er behovet, heller enn å slå det fast for kvar og ein. Dette er også ei intern utfordring i Venstre: Dei tema ein diskuterer må gjenspegle heile landet. Det lokale engasjementet avhenger av det.

Alfred Bjørlo

Kommune: Eid
Fylke: Sogn og Fjordane
Folketal: 5928
Areal: 469 km2
Venstreoppslutning: 44,0 (+31,9)
Ordførar sidan: 2011

Kvifor vann du valet? Kva faktorar gjorde Venstre til vinnar i din kommune?
Først og fremst stod vi for fornying. Vi var offensive og ville noko med politikken i Eid. Vi var klare på næringsutvikling og at vi ville ha fart på dette, vi var tidleg ute og markerte oss i skulepolitikken, og vi ville ha fart på det regionale samarbeidet og debatten om kommunesamanslåingar. Så er det eit bakteppe med sjukehus-saka, som vi var tydelege på heile vegen. I tillegg hadde vi ein svært flink lokallagsleiar og vi gjorde

eit utruleg godt organisatorisk arbeid. Vi hadde den lengste lista av alle, og mange aktive. 15-20 stykk var aktive heile valkampen og vi var sjeldan færre enn 10 på stand. Det gjev inntrykk i lokalmiljøet.

Kven er du og korleis har du etablert deg?
Eg har dei siste 4 åra vore dagleg leiar for eit næringsutviklingsselskap i Nordfjordregionen, Måløy Vekst. Det har gjeve eit godt utgangspunkt, ikkje minst fordi miljø- og kunnskapsbasert næringsutvikling er sentralt i vår politikk også. Frå 1991 til 2007 budde eg utanfor kommunen, mellom anna som politisk rådgjevar i Bondevik I, Bondevik II og på Stortinget.

Kva planar har du – kva vil du gjere med ordførarposisjonen?
Det er 3 områder som stikk seg ut. Eg vil ta på alvor det vi sa i valkampen, og prioritere skulen først i budsjetta. Så vil eg vere mykje meir aktiv på næringsutvikling og få fart på nyetableringane. Til slutt skal vi gå i bresjen for regionalt samarbeid i Nordfjord.

Kva utfordringar har lokaldemokratiet? Kva vil du spele inn til Venstres politiske arbeid når det gjeld dette?
Alt handlar om at vi må ha reell makt på kommunivået, og reell moglegheit til å utføre ting. Kommunane må ha større slagkraft, fleire oppgåver, og kunne vere motorar i bustads- og arbeidmarknadsregionane. For å få fart i lokaldemokratiet må vi ha

Foto: Alfred Bjørlo

kommunar som kan ta tak. Eg vil også nevne at like kjekt som eit godt valresultat, er det at vi auka valoppslutninga frå 64 til 71 prosent. Det er fordi vi har hatt skikkelege politiske debattar som gjer folk engasjert. Det er alle sitt ansvar å få det til.

Ingebjørg Winjum

Kommune: Granvin
Fylke: Hordaland
Folketal: 938
Areal: 213 km2
Venstreoppslutning: 34,9 (+27,4)
Ordførar sidan: 2011

Kvifor vann du valet? Kva faktorar gjorde Venstre til vinnar i din kommune?
Ein viktig faktor var mastesaka i Hardanger, som dei fleste truleg har høyrte om. Venstre viste stor motstand i dette spørsmålet. Saka gjorde at Ap ikkje stilte liste, og då var 6 av 13 kommunestyreplassar opne til fordeling på fire andre parti. Vi hadde vore tydelege heile tida, dei andre partia vart nok knytt til regjeringa. Men eg trur uansett vi hadde gjort eit veldig godt val! Vi hadde rekna med eitt eller to nye mandat, men fekk

fire. Folk ville at eg skulle bli ordførar. Det var ein faktor i seg sjølv. Eg fekk mange personlege stemmer og slengarar, og folk synest det var kjekt å kunne få kvinneleg ordførar – når det no er nær 40 år sidan sist.

Kven er du og korleis har du etablert deg?
Eg er innflyttar, opprinneleg frå Sogn, og har vore bonde i Granvin i mange år. Eg er utdanna sosionom og har arbeidd i kommunen. Eg har også 3 periodar i kommunestyret og 1 periode i fylkestinget bak meg.

Kva planar har du – kva vil du gjere med ordførarposisjonen?
Granvin har ein sunn, men trong økonomi. Vi ligg midt mellom alle kommunar med store kraftinn-

tekter, men har ikkje noko sjøve. Samstundes ligg vi nokså sentralt til med berre få kilometer til Voss og kort tid frå Bergen. Vi må utnytte dette betre, blant anna med ulike bustadstiltak. Så god økonomistyring og fokus på folketalsutvikling er stikkord.

Kva utfordringar har lokaldemokratiet? Kva vil du spele inn til Venstres politiske arbeid når det gjeld dette?
Dette må eg seie som tidlegare tilsett i kommunen: Det er heilt vanvittig kor mykje staten skal vite om alt mogeleg. Kommunalt tilsette får ikkje tid til arbeidet sitt, fordi ein skal stille opp på det eine og rapportere om det andre – i tillegg til den ordinære rapporteringa. Vi er i ferd med å få eit skjult, nytt embedsvelde gjen-

Foto: Ingebjørg Winjum

nom rapporteringskrav og andre krav. Venstre sitt fokus på byråkrati blant lærarar er rett, men det er ikkje berre der problemet finst!

Jørn Nordmeland

Kommune: Osen
Fylke: Sør-Trøndelag
Folketall: 1032
Areal: 387 km2
Valgt inn på fellesliste V/Krf: 31,9
Ordførar sidan: 2007 (for SV inn-til 2011)

Hvorfor vant du valget? Hvilke faktorer gjorde Venstre til vinner i din kommune?
Dette er nok veldig personavhengig. Vi fikk til ei god liste, og det var viktig. Jeg har vært ordfører en periode allerede, men da på direktevalg. Jeg tror tilgjengelighet og velgerkontakt har vært viktig, men det er få saker som har vært utslagsgivende i vår valgkamp.

Hvem er du og hvordan har du etablert deg?
Jeg har vært med i politikken ei stund, først som vararepresentant til kommunestyret, deretter som fast representant fra 03-07, før jeg ble ordfører i 2007. Til en viss grad har jeg vært kjent utenfor politikken gjennom lag og foreninger, og som selvstendig næringsdrivende i kommunen.

Hvilke planer har du – hva vil du gjøre med ordførerposisjonen?
Nå har vi et bedre utgangspunkt for å få gjennomslag. Jeg ble sittende i mindretall som direktevalgt ordfører i forrige periode. Nå har vi etablert et solid flertall med andre partier. Neste periode blir det mye arbeid blant annet med næringsutvikling og infrastruktur.

Hvilke utfordringer har lokaldemokratiet? Hva vil du spille inn til Venstres politiske arbeid når det gjelder dette?
Nå har jeg prøvd å være både direktevalgt ordfører, og å bli valgt som resultat av en ordinær valgkamp. For meg er den direktevalgte metoden uten tvil mest demokratisk. Uten tvil er det den som

fører til mest engasjement blant velgerne. Det ordinære kommunestyrevalget gir en helt annen slagkraft for ordføreren, men interessen svekkes. Det vil jeg håpe Venstre tar med seg videre.

Foto: Pernille Ødegaard

32 varaordførere! (så langt...)

	Gunvald Ludvigsen Eid		Idar Nygård Hornindal		Geir Arild Tønnessen Skien
	Thor Jostein Dyrhaug Eide		Gunn-Torill Homme Mathisen Hurum		Kari Grindvik Skodje
	Maren Hersleth Holsen Eidsberg		Hallstein Bast Larvik		Tor Einar Fagereng Skånland
	Reidar Gausdal Flekkefjord		Nina Johnsen Lier		Tove Norøm Rokstad Smøla
	Jan Nygård Flora		Per Olav Skutle Lindesnes		Ragnheid Ona-Hauffen Snåsa
	Jan Taule Førde		Lars Barstad Meland		Sverre Oskar Øverby Stor-Elvdal
	Olav Olstad Gausdal		Frøydis Austigard Molde		Odd Arne Skjæret Tolga
	Halvor Lilleslett Gol		Gunn Berit Gjerde Møre og Romsdal fylke		Terje Soløy Vardø
	Jan Fjellstad Harstad		Villy Tjerbo Rakkestad		Ragnar Bakken Ørskog
	Simen Saxebøl Hobøl		Eva Kristin Fjørtoft Sandøy		Åse Lund Støen Åsnes
	Mona Hellesnes Hordaland fylke		Boye Bjerkholt Skedsmo		

ajour pr. 28.09.11

Tema: Lokaldemokrati

Sterkere kommuner
– Lokalt demokrati gir gode
lokalmiljøer, skriver Helge Solum
Larsen.

side 18-19

Lokaldemokratiets blindtarm
Per Magnus Finnanger Sandsmark vil
kutte vekk fylkeskommunen.

side 20-21

Ønsket og maktesløs?
Runar Bålsrud ble ordfører ved
direktevalg i 2007, men nå er
ordningen avskaffet.

side 22-23

Halv makt i denne sal?

– Dette er to ulike visjoner av
hva demokratiet er, sier Hans
Petter Saxi, førsteamanuensis
ved Universitetet i Nordland.
Det handler om formannskap
versus parlamentarisme. Og i
Venstre er enigheten i ferd med
å slå sprekker.

side 14-17

Halv makt i denne sal?

– Dette er to ulike visjoner av hva demokratiet er, sier Hans Petter Saxi, førsteamanuensis ved Universitetet i Nordland. Det handler om formannskap versus parlamentarisme. Og i Venstre er enigheten i ferd med å slå sprekker.

Bystyresalen i Oslo rådhus. Foto: Aftenposten / Olav Olsen.

Thomas Havro Hansen

– I det ene tilfellet er det et flertallsstyre, noe som skaper klare ansvarsforhold og et tydelig skille mellom posisjon og opposisjon, sier Hans Petter Saxi. – I det andre tilfellet har vi proporsjonale valg, der det utøvende organet avspeiler partisammensetningen i kommunestyre og fylkesting.

Saxi og kollegene hans har undersøkt fylker med og uten parlamentarisme, og tilbakemeldingene viser at de såkalte fylkesrådene – fylkesregjeringene – dominerer veldig i de fylkene som har innført parlamentarisme. I de andre fylkene oppleves fylkesutvalget – fylkeskommunens parallell til formannskapet – som mer likestilt med selve fylkestinget.

– Med majoritetsstyring er det flertallet som får sin vilje gjennom, med relativt lite innflytelse for opposisjonen. Men med et formannskap har alle de politiske

partiene innflytelse på politikken, fordi man har en proporsjonal representasjon i det utøvende organet, sier Saxi.

I de fylkestingene som har parlamentarisk styring er opposisjonen frustrert, forteller Saxi. – De vandrer i skyggenes dal, og det oppleves ikke som særlig meningsfylt å være opposisjonspolitikker.

Flertallskoalisjoner

Men også kommuner som styres etter formannskapsprinsippet kan være majoritetspreget, poengterer Saxi. Trondheim er ett eksempel. – I mange kommuner med formannskap har man inngått faste koalisjoner som gjør at flertallet bestemmer, forteller Saxi. – Men her er vi også inne på et annet aspekt ved parlamentarisme, nemlig at politikerne overtar den strategiske kontrollen med administrasjonen. Det bidrar

også til å øke byrådets og fylkesrådets makt. Med en formannskapsmodell har ikke politikerne den samme kontrollen over administrasjonen.

– *Er ikke noe av poenget med parlamentarismen å komme vekk fra det såkalte rådmannsveldet?*

– I en del kommuner har rådmannen uforholdsmessig mye makt, og det kan være problematisk med formannskapsmodellen, sier Saxi. – Rådmannen er ingen valgt representant. Samtidig representerer administrasjonen fagkunnskap. Spørsmålet er hvor mye fagkunnskap skal telle og hvor mye vekt som skal legges på en «demokratisk sunn fornuft».

Stort flertall

I Trondheim bystyre har det lenge vært et stort flertall for parlamentarisme, forteller Venstres gruppeleder Jon Gunnes. Venstre er

ikke en del av dette flertallet, og det er heller ikke de andre mindre partiene. Og nettopp her ligger grunnen til at systemet ennå ikke er endret.

– De som ønsker å innføre parlamentarisme har også et mål om at det skal dannes flertallsbyråd, forteller Gunnes. – De er ikke helt komfortable med modellen med mindretallsbyråd som vi ser i Oslo. Og grunnen til at de store partiene nå gir opp kampen er at det er for mange partier som må til for å danne et flertall.

I Trondheim bystyre sitter hele ti partier, de fleste av dem mindre enn Venstre. Etter et godt valgresultat i høst er Gunnes nå gruppeleder for bystyrets fjerde største parti. Den nåværende flertallsalliansen består av fem partier, og hver av dem kan komme til å kreve en byrådspost dersom styringsformen endres. I så fall kan Arbeiderpartiet, som byens

suverent største parti, ende med ikke engang å ha flertall i sitt eget byråd.

– Debatten er død så lenge det sitter så mange små partier i bystyret, sier Gunnes. – Forkjemperne er avhengig av at det kan dannes enkle flertall, enten mellom Høyre og Frp eller mellom Arbeiderpartiet og ett eller kanskje to andre partier. Men den dagen det er mulig er jeg sikker på at parlamentarismen blir innført.

Politisk styrt

Oslo har hatt parlamentarisk styresett siden 1987. Den gang stemte Venstre imot, i dag finnes det knapt noen politisk debatt om styreformene i byen.

– Oslos størrelse gjør at administrasjonen ville hatt for mye makt i en formannskapsmodell, sier Toril Berge. Hun er fylkesleder i Oslo Venstre og en av Venstres fem representanter i Oslo bystyre.

– Systemet har blitt så stort at det blir vanskelig for politikerne å få innsyn. Nå er administrasjonen politisk styrt, og det betyr også at den politiske ledelsen kan kastes.

En byrådsmodell setter krav til at bystyrepolitikere har gode arbeidsvilkår, understreker Berge. Byrådet består av heltidspolitikere, og da må bystyret ha tilsvarende vilkår. Tolv av byens totalt 59 bystyrerepresentanter har heltidsverv, fordelt mellom blokkene.

– I de fleste bystyregruppene er det nå en blanding av heltidspolitikere og deltidspolitikere, sier Berge. – Saksmengden er stor, og vi trenger politikere som jobber med dette på heltid hvis vi vil ha et reelt politisk styre.

Oslo kommune har 40 000 ansatte og et totalbudsjett på drøyt 40 milliarder kroner. Byens 600 000 innbyggere er inndelt i femten bydeler, som hver er på størrelse med en vanlig norsk kom-

mune: Den minste bydelen har 25 000 innbyggere, den største har dobbelt så mange. Alle bydelene styres av egne bydelsutvalg som er valgt direkte av bydelens innbyggere.

– Bydelene har ansvar for blant annet eldreomsorg, forebyggende helsearbeid og barnevern, tjenester som blir bedre når de styres nær folk, sier Berge. – I tillegg gir bydelsutvalgene innsyn fra undersiden. Det er avgjørende for at denne modellen fungerer.

I Oslo har et mindretallsbyråd bestående av Høyre og Frp styrt byen siden 2003. I bystyret har de ofte søkt støtte hos Venstre for å danne flertall. En artikkel i Aftenposten viste nylig at Venstre har fått gjennom 40% av sine valglofter fra denne posisjonen – mer enn de to partiene som faktisk sitter i byrådet.

– *Ville Venstre hatt like stort gjennomslag med en formann-*

skapsmodell?

– Det vet vi ikke, sier Toril Berge. – Men flertallet i bystyret ville jo vært det samme uansett.

Mer makt til flertallet

– Vi må erkjenne at et parlamentarisk system fører til mer makt til flertallet, sier Erlend Horn, nyvalgt bystyrerepresentant for Venstre i Bergen. – Samtidig har mindretallsbyråd ofte vært regelen. Det har gitt den folkevalgte forsamlingen mer makt. Og det kan gi oss som sentrumparti mer innflytelse.

Bergen har vært styrt etter en parlamentarisk modell siden 2000. Som i Oslo stemte Venstre først imot reformen, men siden 2007 har partiet vært aktive parlamentarismetilhengere i Bergen bystyre. Det skyldes ikke minst at det er en yngre garde som nå dominerer i Bergen Venstre, tror Horn.

– For mange av oss er parlamentarismen et viktig prinsipp, sier han. – Flere av oss har kommet inn i Venstre og blitt politiske aktive under parlamentarismen, og kjenner ikke i like stor grad til noe annet styringssystem.

Elleve år med et parlamentarisk styresett har gjort byrådsordningen til en selvfølge. – Her skiller vi oss nok fra den litt eldre garde som er mer vant med formannskapsmodellen, tror Horn. – Og samtidig har mange av oss gått en god demokratiskole i Unge Venstre. Fordelen med parlamentarisme er at du avklarer hvem som har ansvar, og hvem som er i opposisjon. I formannskapsmodellen ender man gjerne opp med en saus av valgtekniske samarbeid som gjør velgerne veldig forvirret.

Det faktum at en formannskapsmodell er mer konsensuspreget enn en byrådsordning gjør det også vanskeligere å plassere ansvaret, tror Horn.

– Og det er fort gjort at vi går i en felle der vi lengter tilbake til formannskapsmodellen fordi vi har sittet i opposisjon såpass lenge, sier han. – Med unntak av Oslo har ikke Venstre hatt særlig mye makt i de parlamentariske modellene de siste årene. Men det er mindretallets oppgave å få fram sine egne løsninger.

Størrelsen på kommunen kan være avgjørende for om parlamentarismen er et egnet styre-

sett eller ikke, mener Horn. – Opposisjonen er avhengig av å bruke media, sier han. – Og dette er nok lettere i en stor kommune enn i en liten.

Mer innsyn

I Tromsø har Venstre snudd. For fire år siden gikk partiet inn for at byen fortsatt skulle styres etter en formannskapsmodell. I år programfestet Venstre et ønske om et parlamentarisk styresett i byen. Denne modellen innføres 20. oktober, og Venstres Jonas Stein Eilertsen ligger nå i byrådsforhandlinger med Høyre og Frp.

– Formannskapsmodellen er lite handlekraftig, sier Eilertsen. – Vi blir veldig prisgitt rådmannen til enhver tid, og politikerne har lite de skulle sagt. Det å forstå kommunens pensjonsforpliktelse er ikke noe du gjør på fritiden en søndag ettermiddag. Vi blir en større kommune, vi har et større budsjett. Det krever mer innsyn og flere heltidspolitikere. Og skal du ha flere heltidspolitikere må de også kunne stilles til ansvar.

Eilertsen er ikke bekymret for demokratispektet i den nye parlamentariske styreformen. I Tromsø gir de ekstra frikjøpstillegg til opposisjonspartiene, og alle de store linjene og prinsipielle avklaringene vil fortsatt finne sted i bystyret. Samtidig skal komitémøtene fortsatt være åpne. – Jeg føler at motstanderne lager litt skremselspropaganda,

sier han. – Det er jo heller ikke slik at vi har hatt særlig godt innsyn i rådmannens arbeid tidligere.

Også i Moss er Venstre nå tilhengere av en byrådsordning. «Et byråd som utgår fra et flertall i bystyret vil gjøre det enklere for velgerne å plassere ansvaret for politikken der det hører hjemme,» heter det i lokallagets program. «Det vil også føre til sterkere politisk styring og kontroll over kommunens virksomhet, og fjerner politikernes mulighet til å skyld på administrasjon og rådmann når noe er galt.»

Koster mer

Jon Gunnes satt selv i et tverrpolitisk utvalg som utredet «alternative modeller og økonomiske konsekvenser» for den politiske styringen av Trondheim kommune. Bystyret besto inntil nylig av 85 representanter, og var med det landets nest største folkevalgte forsamling, etter Stortinget. Oslo har til sammenlikning 59 bysty-rerepresentanter (men supplerer det med en mengde lokale bydelsutvalg), mens Bergen har 67.

Etter valget i høst har også Trondheim kuttet sitt bystyre til 67 representanter. Utredningen Gunnes var med på konkluderte ikke uventet med at en reduksjon i antall bystyreprerentanter ville redusere kostnadene. Samtidig ble det klart at en overgang til et parlamentarisk styresett ville øke utgiftene med rundt ti millioner

kroner årlig.

Trondheim kommune har et totalbudsjett på rundt 11 milliarder kroner, så en endring på ti millioner kan virke som en dråpe i havet. Og for Gunnes og Venstre er det heller ikke økonomi som er hovedargumentet i debatten.

– Vi har ikke noe imot å bruke penger på demokratiet, sier Gunnes. – Det vi er opptatt av er å sikre en åpen debatt i flere ledd. Vi synes modellen vi har i dag er god. Sakene legges fram i formannskapet, formannskapet oversender saken til en komité, og komiteen avgir innstilling til bystyret. Da får vi en åpen debatt i flere fora, i stedet for at debatten foregår i det lukkede rom, som den vil med et byråd.

– *Kan ikke dette gi rådmannen en for sterk posisjon?*

– Det er nettopp derfor Trondheims-modellen er så god, sier Gunnes. – Vi har elleve heltidspolitikere som har tid til å sette seg inn i sakene. Det gir gode arbeidsvilkår for politikerne, og nettopp derfor har formannskapet i Trondheim blitt en viktig politisk arena.

Seks av de ti bystyrepartiene sitter i formannskapet. De seks utgjør tilsammen 90 % av de avgitte stemmene i Trondheim. Men Gunnes ser forbedringspotensial, ikke minst i ansvarliggjøringen av politikerne.

– Vi mener administrasjonen ikke bør uttale seg i media i den grad de gjør i dag, og det handler

først og fremst om at det er politikerne som må ta ansvaret, sier Gunnes. – Arbeidsmiljølovsaken som kom fram i valgkampen er et typisk eksempel der politikerne skylder på rådmannen for ikke å ha informert oss, men samtidig kunne vi også etterspurt denne informasjonen tidligere. Politikerne må ansvarliggjøres også i en formannskapsmodell.

Ikke prinsipp

– Dette kan ikke gjøres til et prinsipielt spørsmål, sier Jonas Stein Eilertsen i Tromsø. – Alt er ikke perfekt med parlamentarisme og alt er ikke perfekt med formannskap. Det må vi kunne diskutere på en ærlig og redelig måte. Det er bare tull at parlamentarisme er udemokratisk.

Ett argument ser det ut til å være tverrpolitisk enighet om også i Tromsø: Parlamentarisme koster. Utgiftene til den politiske styringen av Tromsø stiger fra 15 til 25 millioner når parlamentarisme innføres. Det er av et totalbudsjett i kommunen på 3,2 milliarder kroner. Eilertsen synes økt demokratisk styring er verdt de ekstra utgiftene.

– Det er veldig rart at et parti som er stiftet på bakgrunn av å innføre nasjonal parlamentarisme skal være prinsipiell motstander av lokal parlamentarisme, sier Eilertsen. – Problemet for mange Venstre-folk er at de ikke har vært med på å styre i kommunen sin.

De er vant til å være i opposisjon. Og motstanden mot parlamentarisme handler kanskje like mye om en frykt mot et dominerende Ap-styre.

Begrensete oppgaver

Fire fylkeskommuner – Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Hedmark – har i dag et parlamentarisk styresett. I alle fire er Venstre motstandere. I tre av dem har Venstre programfestet en tilbakeføring til formannskapsmodellen.

Også i Akershus har det pågått en debatt om hvordan fylkeskommunen skal styres. Venstre har stilt seg skeptisk til et parlamentarisk styresett, forteller Inge Solli, som har vært Venstres fylkesvaraordfører i Akershus de siste fire årene.

– Oppgavene til fylkeskommunen er så begrenset at det ikke forsvarer et såpass stort apparat, sier Solli. – Hadde vi vært en større region kunne vi kanskje ha forsvart en omlegging.

Et tilsvarende syn finner vi i Hordaland Venstre. Selv om Bergen har et parlamentarisk system, blir fylket fortsatt styrt etter formannskapsmodellen. Venstre har vært delt i spørsmålet, og omtaler ikke fylkeskommunens styringsmodell i det nye fylkesprogrammet. Men i det samme fylkesprogrammet er det nedfelt en visjon om en samlet Vestlandsregion. Og for denne regionen har Hordaland Venstre et programfes-

tet ønske om en parlamentarisk styringsmodell.

Skiller seg fra byene

Fylkestingene som har innført parlamentarisme skiller seg fra bystyrene som har gjort det samme, mener førsteamanuensis Saxi. Én viktig forskjell er møtefrekvensen. I byene har bystyret og de saksforberedende komiteene møter relativt hyppig. Et fylkesting møtes vanligvis fem ganger i året. – Da blir det veldig vanskelig å fylle en opposisjonsrolle, forteller Saxi.

– *Det høres ut som om problemet med parlamentarisme i fylkeskommunen er at det fylkestinget holder på med ikke er interessant nok?*

– Det er nok riktig, sier Saxi, som har undersøkt valgdeltakelsen i parlamentariske fylkeskommuner og sammenliknet dem med fylkeskommuner som styres etter et formannskapsprinsipp.

– Det er ikke noe utslag i det hele tatt. Eventuelle forventninger om at valgdeltakelsen skulle øke med parlamentarisme har ikke slått til. Folks kunnskap om fylkespolitikk har ikke økt, og deres oppfatninger om fylkeskommunens legitimitet har heller ikke blitt endret.

Ikke noe for velgerne

Også dette er noe formannskaps-tilhengere og parlamentarismeforkjempere kan enes om: Velger-

ne er ikke særlig opptatt av dette.

– Dette er nok en intern debatt som nesten bare foregår i Rådhuset, sier Jon Gunnes i Trondheim. – Jeg tror ikke mine egne medlemmer er opptatt av dette engang. Jeg tar opp dette i gruppemøtet iblant, men de synes nok ikke det er så veldig spennende å høre på meg, ler han.

Erlend Horn i Bergen er enig. – Dette tror jeg det bare er aktive politikere og en del akademikere som interesserer seg for, sier han. – Det er nok ikke et tema som interesserer velgerne i noen særlig grad.

Heller ikke Jonas Stein Eilertsen i Tromsø har opplevd noen særlig entusiasme fra velgerne. – Fredagen før valget var jeg i et debattmøte om parlamentarismen der alle partiene stilte med sine førstekandidater, forteller han. – På den debatten var det flere paneldeltakere enn det var folk i salen. Så vi endte opp med å avlyse debatten.

Også Toril Berge i Oslo tror det er helt andre spørsmål som opp- tar velgerne.

– Velgerne forventer at vi politikere skal finne systemer som gjør at byen fungerer, sier hun. – Venstre kan ikke være dogmatiske på styresett. Men vi må være dogmatiske på at det er politikerne som skal styre.

thomas@liberal.no

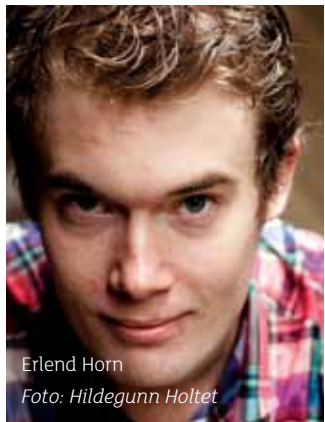

Toril Berge.

Foto: Sveinung Braathen.

«Venstre kan ikke være dogmatiske på styresett. Men vi må være dogmatiske på at det er politikerne som skal styre.»

Toril Berge

Erlend Horn

Foto: Hildegunn Holtet

Jonas Stein Eilertsen

Foto: Marius A. Hansen

Hans Petter Saxi.

Foto: Univ. i Nordland

Jon Gunnes.

Foto: Catherine D. Hagen

Inge Solli

Foto: Akershus Venstre.

Sterke kommuner gir gode lokalmiljø

Politisk makt skal komme nedenfra. Venstres prinsipprogram slår fast at samfunnet vårt utvikler seg best når makt spres og balanseres. De viktigste avgjørelsene som gjelder fellesskapet, skal tas av folkevalgte organer. Og avgjørelser blir best når de fattes nærmest mulig dem det gjelder.

Helge Solum Larsen

nestleder i Venstre

Hardt arbeid lønner seg. Valget har gitt oss økt styrke. Med 639 kommunestyrerepresentanter, 79 flere enn i 2007, er det lagt til rette for flere lokale løsninger preget av Venstres ideer og verdier. Jeg vil gratulere alle som har bidratt til dette flotte resultatet gjennom høstens valgkamp. Resultatet er en inspirasjon for videre systematisk arbeid for videre vekst i valgene som kommer.

Å være folkevalgt i en kommune er viktig. Det er de ulike lokalsamfunn som skaper det mangfoldige Norge. Venstre har som det liberale partiet i Norge en stor oppgave i å peke på at det er godt for fellesskapet at beslutninger kan tas lokalt og på grunnlag av interessene til menneskene som berøres.

Slipp kommunene fri

Det vesentlige for Venstre er å gi innbyggerne trygghet og velferd gjennom å løse oppgaver på best mulig måte. Det tror vi er politikkenes hovedoppgave. Venstres landsmøte har vedtatt som del av en velferdsreform å desentralisere oppgaver og makt fra staten til kommunene. I dag styrer staten rundt 60 prosent av offentlig sektor mens kommunene har hånd om de resterende 40 prosentene. Grunnlaget for Venstres velferdsreform er å øke kommunenes ansvar betraktelig, fra dagens nivå til opp mot 60 prosent. Det skal fattes forpliktende beslutninger i Stortinget om dette og om økte økonomiske ressurser til kommunene. Det vesentlige for Venstre som tilhengere av et sterkt lokaldemokrati er at kommunene skal være i stand til å løse oppgavene på en god måte.

Det er i kommunestyresalen makten ligger. Da kan ikke alle avgjørelser tas av ulike aksjeselskap, kommunale og interkommunale selskap og foretak.

Tankegangen om å desentralisere makt nedover har vi gjentatt mange ganger. I 2003 vedtok Venstres landsmøte en ganske radikal uttalelse med tittelen «Slipp kommunene fri». Vesentlige punkter var at det lokale selvstyret skal grunnlovsfestes, at kommunene skal fritas fra statlige pålegg og reformer og at kommunene selv skal få bestemme over egne inntekter og størrelsen på disse.

«Det skal være mulig å prioritere ulikt i ulike kommuner og det må motvirkes at kommunene ender opp som gisler for nasjonal detaljplanlegging», het det blant annet i vedtaket den gangen. Og videre «Stortingsflertallet viser gjennom slike vedtak uhyggelig liten tillit til lokale folkevalgtes vurderings- og styringsevne. Derfor må Stortingets oppgaver redefineres,

rendyrkes og begrenses for å unngå en ytterligere utvikling til skade for lokaldemokratiet.»

Forvaltningsreform?

I den første Soria Moria-erklæringen la den Ap-dominerte regjeringen opp til at det skulle gjennomføres en regionsreform. Dette var store tanker om hvordan Norge best kunne utvikles videre. Det ble erklært at «Velfungerende, trygge og identitetsskapende lokalsamfunn er en avgjørende forutsetning for et godt velferdssamfunn. Regjeringen vil styrke innsatsen overfor lokalsamfunn og regioner. Arbeidsplasser, infrastruktur og et godt og likeverdig velferdstilbud er en grunnleggende forutsetning for bosetting. En aktiv og målrettet distrikts- og regionalpolitikk skal bidra til å sikre arbeidsplasser og velferd der folk bor.»

Dag Terje Andersen (Ap), Inge Ryan (SV) og Trygve Slagsvold Vedum (Sp) sendte i den forbindelse ut et innlegg til landets avisredaksjoner. «Rådslaget vårt inviterer alle engasjerte mennesker til å delta i en bred demokratisk debatt rundt den viktigste demokratireformen i Norge på lenge!». Videre het det: «Som grunnlag for denne debatten har de tre regjeringspartiene i fellesskap utformet et historisk rådslag...»

Dette historiske rådslaget førte til masse aktivitet over hele landet, men regjeringen leverte ikke noen ting, til tross for at den da som nå hadde flertall i Stortinget alene. Målsettingen i Soria Moria var at «Regjeringen

vil gjennomføre en utredning av hvilke oppgaver som skal desentraliseres». Svaret ble ingenting. Forvaltningsreformen ble den største saken i Norge i moderne tid som ikke har ført til noen ting av betydning.

Dette er dramatisk for demokratiet vårt. Og jeg frykter vi ser konsekvensene i valgdeltakelsen ved lokalvalgene. Venstres grunnholdninger handler om å sette mennesket foran systemet.

Sterke kommuner og lokal makt

Vi må nå diskutere hvor ansvaret for de enkelte fellsapsavgjørelsene skal plasseres. Vi må avløse den handlingslammelsen dagens regjering viser. Vi trenger en reell reform som desentraliserer makt. Venstre skal fortsette å stå opp

mot partiene som alltid griper til staten som løsning på alt. Hver gang det dukker opp et problem har særlig Arbeiderpartiet, SV og Frp en tendens til å gripe til statlige lover og normer som kommunene så skal måtte følge. Og det skjer vanligvis uten at det følges opp med ressurser.

Mennesker over det ganske land er i stand til å vite hva som er best for dem selv. Ingen er bedre rustet til å utvikle sitt lokalsamfunn enn de som bor der. Mye kan løses av hver enkelt selv og mye annet gjennom gode beslutninger i fellesskapet lokalt. Men dette forutsetter at det er i kommunestyresalen makten ligger. Da kan ikke alle avgjørelser tas av ulike aksjeselskap, kommunale og interkommunale selskap og foretak. Sterke og robuste kommuner med folkevalgte som har makt til å fatte beslutninger gir et levende demokrati. Det er mye kortere vei til den lokale folkevalgte enn til det statlige direktoratet eller den sentrale politikeren.

Venstres folkevalgte må være ledere og ombud i kommuner som vil styre over seg selv. Da er det viktig at tjenestene vi skal gi innbyggerne står i sentrum. Et levende lokaldemokrati setter folk først. Utfordringene i offentlig sektor er større enn noen gang. Hvis vi velger å gi makt og ressurser til robuste kommuner kan vi sikre bedre resultater innen klimapolitikken, bedre velferd for folk, en sterkere og mer lokalt tilpasset skole og bedre rammebetingelser for det lokale næringslivet.

Lokaldemokratiets blindtarm

Venstre ble stiftet som en motvekt til embetsmannsstaten, som en forkjemper for den lille mannen i kamp mot unødvendig byråkrati, overstyring og systemer for systemets skyld, men av og til er vi ikke det.

Per Magnus Finnanger Sandsmark

gruppeleder, Østfold Venstres fylkestingsgruppe

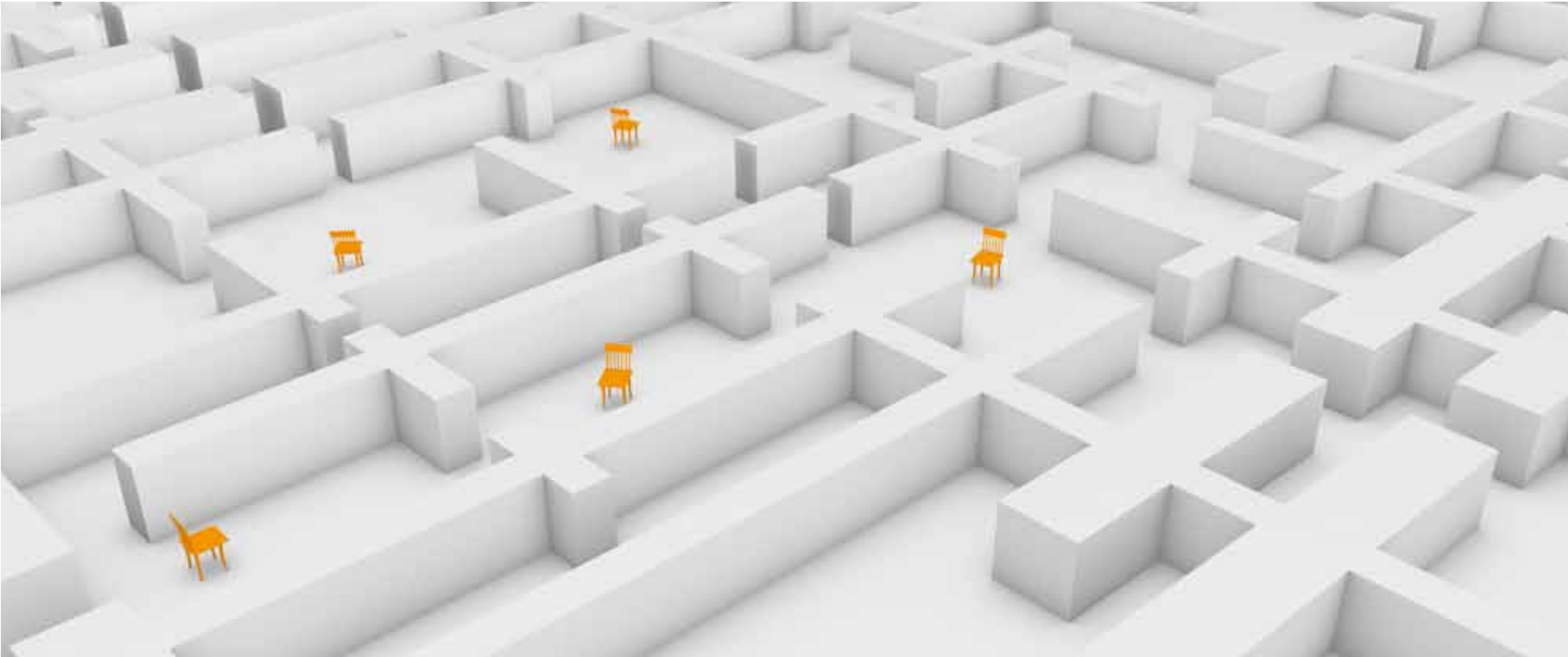

Av og til er Venstre en forkjemper for den lille lokalt folkevalgte mot nasjonalt byråkrati, overstyre og systemer for systemets skyld. Da svikter vi ofte den lille mannen. Da er vi ofte egoister.

«Hele fylkestinget er en politisk kortslutning, det er en blindvei for politikerne, en blindvei for demokratiet,» uttaler Lars Sponheim i Havro Hansens biografi «Sponheim». Når bare 59,2 % av velgerne velger å bruke stemmeretten sin i fylkestingsvalget og færre endrer på stemmesedlene i fylkestingsvalg enn i både kommune- og stortingsvalg sier det noe om organets manglende politiske legitimitet. Når tannhelse til de få gruppene som har offentlig tannlegetilbud er en av de viktigste oppgavene til fylkeskommunen sier det noe om organets manglende politiske betydning.

Når det er sagt er fylkeskommunen et viktig organ for å satse på læreren, gjøre det lettere å reise miljøvennlig og trafikksikkert, skape gode kulturtilbud og sikre vekst og næringsutvikling der folk bor. Selv om det er viktig at Venstre påvirker disse politikkområdene så betyr ikke det at det er riktig organ som styrer disse saksområdene.

Noe må gjøres med fylkeskommunen. Når nesten ingen vet hvem vi på fylkestinget er, når folk flest fortsatt tror sykehusene er hovedoppgaven til fylkeskommunen og mer enn to tredjedeler av alle vedtak i fylkestingene gjøres enstemmig, er fylkeskommunen mer et tungvint direktorat for fordeling av regionale utviklingsmidler og utarbeiding av fylkeskommunale planer kommunene helst vil bryte enn et demokratisk forvaltningsorgan.

Det er kanskje litt provoserende i Venstre, men å flytte makt fra stortingspolitikere til fylkestingspolitikere er ikke alltid å flytte politikk nærmere folk.

Jeg som haldenser har et forhold til Halden og nasjonen, men ikke til fylkeshuset i Sarpsborg. Fylkeskommunene er et konstruert organ for å sysselsette styringskåte lokalpolitikere, som meg selv, ikke som et naturlig samlen-de organ som alle fylkets innbyggere identifiserer seg med.

Sterkere kommuner er, som ofte ellers i Venstres politikk, løsningen. Den dagen kommunene utgjør naturlige arbeids-, bo- og serviceregioner vil de kunne ta over størsteparten av fylkeskommunens oppgaver, og selv forvalte videregående skole, regional planlegging og samferdselsløsninger. I Sverige er videregående opplæring en kommunal oppgave, med unntak av naturbruksskolene, som løses av regionene. Strömstad har i underkant av 6 000

innbyggere. Det er omtrent på størrelse med mediankommunen i Norge. Siden det er gode avtaler mellom kommunene om kjøp av plasser der-som elevene ønsker å gå på en annen skole sikrer dette god styring, lokal forankring av den videregående opplæringen og elevenes rett til å velge sin egen fremtid på samme tid.

De svenske kommunalt styrte skolene er også sluppet fri til å kunne utvikle egne tilbud, enten det er helt nye utdanningsområder eller bare nye profiler av gamle fag. Det er lettere å få en mangfoldig skole der alle muligheter prøves ut med flere skoleiere. Kommunene hadde maktet denne oppgaven om de fikk den.

Det fylkeskommunale planleggings- og utviklingsansvaret er snarere en konsekvens av at kommunene er for små enn av at fylkeskommunen er et organ med livets rett. Kommuner som Stavanger og Sandnes kunne, om de var én kommune, vært en sterkere drivkraft for utvikling av regionens kollektivtilbud, næringsliv og boområder enn det fylkestinget skal strø sand på i dag.

Jeg er en av mange fylkespolitikere som får muligheter til å profilere meg selv og Venstre på distriktssendingene på NRK, disponere mer romslige pengesekker enn kommunene og å få fete godtgjørelser fra fylkestinget. Jeg er egoist. Jeg vil jobbe for Venstre. Jeg vil jobbe med skole, kultur og kollektivtrafikk. Det er gøy. Det er viktig. Men kommunene eller staten

kunne løst de samme oppgavene med større demokratisk legitimitet, folkelig forankring og mer helhetlig syn på utvikling av landet og regionene.

Noen vil hevde at løsningen for fylkeskommunens manglende demokratiske legitimitet er å fylle det tomme skallet med innhold. Jeg tror det tomme skallet heller vil sprekke. Folks tillit til og kjennskap til fylkespolitikk vil alltid være liten. Det er kanskje litt provoserende i Venstre, men å flytte makt fra stortingspolitikere til fylkestingspolitikere er ikke alltid å flytte politikk nærmere folk.

En liberalers oppgave i kampen for å sette folk først, er ikke å sette lokalpolitikere først, men å flytte makten til borgerne. Reell

borgermakt får man først med et transparent og oversiktlig forvaltningssystem. Dagens fylkeskommune er snare enn trussel enn en medspiller i det norske demokratiet. Dagens fylkeskommune gjør det vanskeligere for vanlige folk å kunne påvirke de beslutningene som gjelder samferdsel, skole, planlegging, kultur og regional utvikling der de bor.

Fylkeskommunen har aldri hatt stor folkelig oppslutning. Hverken mediene eller folket følger fylkeskommunens vedtak tett. Etter at sykehusene forsvant som fylkeskommunal oppgave i 2001 har det lille engasjement rundt fylkeskommunens oppgaver forsvunnet helt. Det kanskje tydeligste eksempelet var at TV2 i årets valgsendinger ikke brukte noen av ordene «fylkesordfører», «fylkeskommune», «fylkesting» og «fylkesråd». De viste heller ikke et eneste fylkestingsvalgresultat på valgkvelden.

Om vi skal sikre folkelig påvirkning på den politikken som blir ført så må beslutningene tas på best mulig nivå. Og det svaret er sjelden eller aldri fylkeskommunen. Sterkere kommuner og åpne statsforvaltning vil gi borgerne større mulighet til å påvirke sin egen og samfunnets fremtid.

Fylkeskommunen er som en blindtarm. Den har ingen funksjon før det blir betennelse i den. Vi må sørge for at demokratiets blindtarm ikke sprekker, det gjøres best ved at den fjernes. Et kort sykehusopphold er bedre for demokratiet enn muligheten for død.

Ønsket, men maktesløs?

Runar Bålsrud er ordfører i Hurdal. I 2007 ble han valgt ved direkte ordførervalg. I 2011 kunne han ha gjentatt bragden. Men fikk ikke lov.

Kjartan Almenning
For mange er Hurdal et stykke skog og land som man flyr over like etter takeoff fra Gardermoen, på vei nordover. Men den lille kommunen med i overkant av 2500 innbyggere og et skisenter er også en av landets mest liberale. I alle fall etter valgresultatene å dømme.

Åpnet vei tilbake til politikken
– Jeg hadde nok ikke gått tilbake til politikken hvis det ikke ble åpna for direkte ordførervalg i 2007, sier Bålsrud. Han hadde vært i kommunestyret en periode tidligere, men var på vei ut.
– Direkte ordførervalg gjorde det interessant å være med videre. Kanskje særlig i små kommuner er det et poeng å gi mer direkte påvirkningskraft, å stimulere ildsjelene. Direkte ordførervalg får i alle fall opp interessen for mange som ikke synes politikken er så interessant lenger. Og i den forstand er det positivt.

Personsirkus fremfor ideologi
Direkte ordførervalg ble innført som en prøveordning ved kommunevalget i 1999, blant annet

som et forsøk på å stimulere til høyere valgdeltakelse. De to første valgperiodene fikk Venstre to ordførere på denne måten; først Gunn Berit Gjerde i Hareid, deretter Lillian Hessen i Kvæfjord. I 2007 ble det fire, deriblant Bålsrud.
– *Direkte ordførervalg blir kritisert for å lage personsirkus og sette ideologi og saker i bakgrunnen?*
– Jeg tror ikke det er avgjørende. Som ordfører i en liten kommune må jeg uansett være litt forsiktig. Jeg har en rolle som ordfører for alle. Da er det viktig for meg å ha en solid gruppe bak meg i kommunestyret, som tar saker, og får fram politikk og ideologi. Jeg kan bruke min tyngde som ordfører i blant, men det må brukes med varsomhet og ikke for ofte, mener Bålsrud.

Regjeringen avviker ordningen
I små kommuner har det mye å si for folk hvem som er ordfører, mener Bålsrud. Ordføreren er med på en variert bredde av aktiviteter og representasjon, mer enn i større kommuner, tror han. Da er påvirkningskraft viktig.

Men i 2009 var det slutt. Departementet viste, i stortingsmeldingen «Eit sterkt lokaldemokrati», til at man ikke kunne påvise høyere valgdeltakelse som følge av prøveordningen, og at den brøt med viktige trekk ved styreordningen på lokalplan, slik som kommunestyrets kollektive ansvar overfor velgerne.

Bør være en frivillig ordning
– Venstres fire direktevalgte ordførere kom alle fra kommuner som økte sin valgdeltakelse i 2007, sier Guri Melby, medlem i Venstres sentralstyre. – Vi har gode erfaringer i mange kommuner der det har vært direkte ordførervalg. Og det er ikke slik at økt valgdeltakelse alene skulle være målet for en direktevalgsordning i de kommuner som ønsker det. At kommunene selv står fritt til å velge løsning i dette spørsmålet må jo være et selvstendig poeng i en melding som heter «Eit sterkt lokaldemokrati».

Hurdal-ordføreren støtter at direkte ordførervalg bør være en frivillig ordning som kommunene selv kan bestemme seg for å benytte. – Dette handler mye om

lokale forhold. Som direktevalgt ordfører vil det være jobben din å få samarbeid med en styringsdyktig posisjon. Jeg tror jo at man i de fleste situasjoner får det til. Folk velger den personen de tror kan få gjennom ting i kommunen, sier Bålsrud. – Den som er best for bygda. Det må man ha tillit til.

Svake ordførere uten støtte
– Samtidig ser jeg ulempene. Det er klart at hvis du som ordfører hele tida blir skvisa, hvis du i praksis sitter i opposisjon til flertallet og er bundet på hender og føtter, da er det ikke positivt for ordførerrollen, sier Runar Bålsrud. Et av de vanligste argumentene mot direkte ordførervalg har nettopp vært at det skaper svake ordførere som kan stå uten flertall i kommunestyret bak seg. Til en viss grad ble dette forsøkt balansert ved å gi ordførere i noen forsøkskommuner endret og utvidet myndighet. Men ordførerne var tilbakeholdne og forsikte i forhold til de mulighetene forsøkene gav, konkluderte departementet.
– Jeg synes ikke dette effektivitetsargumentet har så mye for seg. Demokrati skal ikke være

effektivt. Maktdeling mellom et kommunestyre og kommunens øverste leder kan ha stor verdi i seg selv, mener Guri Melby.

Krever fleksible ordførere
I Risør har man litt andre erfaringer med prøveprosjektet. Der ble det direktevalgt en ordfører fra Rødt. Men det var borgerlig flertall.
– Jeg var i utgangspunktet svært positiv til direkte ordførervalg. Det er jeg fortsatt, sier Jan Einar Henriksen, som var Risør Venstres representant i byens formannskap. – Men det krever at ordføreren kan snu seg etter og samarbeide med det flertallet som er, hvis vedkommende ikke har et naturlig flertall.
Risør Venstre inngikk samarbeidsavtale med de andre borgerlige partiene, og laget felles budsjetter med dem. – Vi var i dialog med Rødt og flere om et samarbeid, men synes ikke vi fikk særlig mye tilbake. Da ble det slik. Men å ha en slik situasjon har ikke gått utover byen, presiserer han. Underskudd er snudd til overskudd og kommunen bygger nå fond.

Fulgte ikke opp folkeavstemming
Nesodden er – denne høsten – mest kjent for å vedta å delvis videreføre ordningen med direkte ordførervalg gjennom en rådgivende folkeavstemming, som kommunen jo har anledning til å iverksette på eget initiativ. Men SV-ordføreren som fikk høyest oppslutning, ble likevel ikke gjenvalgt.
På Nesodden er Øystein Wolf leder for Venstre-laget. – Vi så det slik at det ikke var en entydig konklusjon. Ingen fikk flertall. Valgresultatet til kommunestyret gav en tydelig retning. Ordføreravstemmingen en annen. Når valgets vinnere sammen henvendte seg til oss, valgte vi å støtte et skifte, sier Wolf. Kandidatene for valgvinnerne Ap og H fikk til sammen større oppslutning enn den sittende ordføreren, i den rådgivende avstemmingen.

Komplisert ordning
Wolf legger ikke skjul på at lokallaget var skeptisk til hele prøveordningen. – Vi tok en diskusjon på det, og gikk til valg på at kommunestyret selv skulle

velge ordfører. Det er mest demokratisk. Ordføreren er kommunestyrets leder, den eneste som er betalt, og har en viktig rolle i å lede kommunestyret og fremme kommunestyrets politikk. Da er det uheldig med en ordfører med liten politisk tyngde og med støtte fra et fåtall av representantene.
– I 2007 var SV største parti, og du skal ikke se bort fra at de hadde fått ordføreren uansett. Valget i 2011 viser hvor komplisert det er med en slik ordning. Ordføreren må være mer enn en gallionsfigur.

Flertallet på Stortinget sluttet seg til departementets vurderinger om å avvikle ordningen. Unntaket var Venstre og Fremskrittspartiet. Sammen foreslo de at hver enkelt kommune selv måtte få avgjøre om den vil ha direkte valg på ordfører, og de tok til orde for at dette kunne kombineres med en «borgermesterfunksjon», der innstillingsretten flyttes fra administrasjonen til folkevalgt nivå. Det ble ikke vedtatt.

kjartan@liberal.no

Fra våre venner

Centern
Sverige

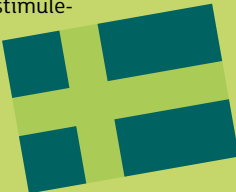
Føderalisme

Centern vil at både Sverige og EU skal styres i henhold til føderalismens prinsipper. Det innebærer «riktig beslutning på riktig sted».

I spørsmål knyttet til familien din, har du selv den beste innsikten. Det betyr at familiene skal ha myndighet over ting som angår dem. Internasjonal kriminalitetsbekjempelse som er grenseoverskridende, må håndteres på et høyere internasjonalt nivå. Føderalisme handler om maktfordeling og at individene lettere skal kunne påvirke sin egen hverdag. Det øker det demokratiske innslaget i samfunnet, og reduserer maktkonsentrasjon.

Centern vil:

- *fremme innføring av føderalismens prinsipper, som er:*
 1. Ikke-sentralisering: Beslutninger skal fattes så nær dem det angår, som mulig.
 2. En skriftlig grunnlov: Der skal finnes klare regler for hvordan makten skal fordeles mellom ulike nivåer. Hvilke avgjørelser som skal tas på hvilket nivå må også klargjøres bedre enn i dag.
 3. Autonome enheter: På områder som ikke er tillagt et høyere nivå, skal det underliggende nivået ha full myndighet til å fatte beslutninger.
 4. Beskatningsrett: I anliggender der de selvstyrte enhetene har beslutningsrett, skal man også ha beskatningsrett.
 5. Direkte forbindelse mellom borgere og lovgivere: På hvert myndighetsnivå skal det være direkte valg til et politisk organ.
 6. Samarbeid mellom autonome enheter skal stimuleres og legges til rette for.

Runar Bålsrud.

Øystein Wolf.

Jan Einar Henriksen.

Guri Melby.

Teknologi for bedre velferd?

Det er ofte fokus på knapphet når vi hører om omsorg og velferd i media og politisk debatt. Knapphet på tid, knapphet på penger og personell, knapphet på sykehjemsplasser. Store utfordringer gir oss muligheten til å tenke nytt og finne andre løsninger på utfordringene vi har.

Debatt

Jan Kenneth Stavenes

medlem i Venstres velferdsutvalg

De kommunale omsorgstjenestene har i dag en omsetning på 78 milliarder kroner årlig. Det er helt nødvendig med utvikling og nytenking i måten tjenestene utføres og organiseres for å møte økende behov. I tillegg er det også store muligheter i teknologiutvikling. Velferdsteknologi er tekniske løsninger som styrker den enkeltes evne til å klare seg i hverdagen til tross for sykdom eller nedsatt funksjon. Dette har vært et tema det er lite politisk diskusjon om utover tabloide besvergelses om at man ikke kan erstatte pleiere med teknologi. Venstre bør ta tak i dette mer offensivt enn noen andre partier til nå har gjort.

Barack Obamas tidligere stabssjef Rahm Emanuel sa om finanskrisen at en «må aldri kaste bort en krise». Store utfordringer gir oss muligheten til å tenke nytt og finne andre løsninger på utfordringene vi har. Ved siden av at antall eldre i Norge øker i årene som kommer er det stadig flere under pensjonsalder som får hjelp med pleie og omsorg av det offentlige. Mange er unge funksjonshemmede som ønsker å leve et selvstendig liv på linje med andre. I sum tilsier økningen av både yngre og eldre med behov for omsorg et stort press på hjelpeapparatet. Teknologi skal aldri erstatte de varme hendene, men kan bidra til rett bruk ressurser, og mer selvstendighet for brukerne. En dansk analyse antyder at en femdel av omsorgstjenestens oppgaver kan løses helt eller delvis ved hjelp av teknologi. Dette kan bidra til at borgere med omsorgsbehov får leve mer selvstendige liv, og ikke blir avhengig av andre mennesker for

Teknologi skal aldri erstatte de varme hendene, men kan bidra til rett bruk ressurser, og mer selvstendighet for brukerne.

å få mat og medisiner, for å pusse tennene eller gå på toalettet. Til sist kan velferdsteknologi bidra til raskere kontakt mellom hjelpere og omsorgsmottakere ved akutt sykdom eller ulykker.

Innen velferdsteknologi er det også store utnyttede muligheter for næringsutvikling i Norge. For et næringsvennlig parti som Venstre bør dette være interessant. Det finnes en del bedrifter innen IKT-næringen i Norge som utvikler slik teknologi, men lite innenfor andre sektorer. Samtidig er kompetansen liten i norske kommuner, og siden hver kommune har ansvar for sitt eget omsorgstilbud er etterspørselen og innkjøpene små og oppdelt. Rapporten «Vel-

ferdsteknologi for fremtiden» utarbeidet på oppdrag fra Næringslivets hovedorganisasjon og fagorganisasjonen TEKNA peker på at man i Norge har rom for store forbedringer innen velferdsteknologi og at det er stort potensiale for eksport og sysselsetting dersom man tar grep nå. I Danmark har man løst mange av de samme utfordringene som vi har i Norge ved å sette av penger i nasjonale fond og ved å satse på informasjonsutvikling mellom kommuner, bedrifter og forskningsmiljøer. H.C Andersens hjemby Odense har de siste årene satset stort på velferdsteknologi. Blant annet har byen et eget «Center for robotteknologi» som utvikler og prøver ut teknologiske løsninger samtidig som de kobler sammen leverandører med både offentlige og private kunder. Denne typen satsning bør vi la oss inspirere av i Venstre, for å bidra både til teknisk og organisatorisk innovasjon i omsorgstjenesten og nye muligheter for norske bedrifter.

At det er store muligheter innen velferdsteknologi betyr ikke at den løser alle problemer. Tvert i mot er dette kun en del av en større løsning der fokus vil være på aktiv omsorg fra det offentlige og støtte til frivillige ressurser og familiens omsorg. Mulighetene som finnes betyr heller ikke at det ikke er betenkeligheter. Venstre er et personvernparti og vi har med god grunn vært skeptiske til forskjellige overvåkningsløsninger av personer med mental svikt, på grunn av inngrepet dette er ovenfor

den enkelte og mulighetene for misbruk. Men nyere teknologi løser mye av dette ved at den først muliggjør overvåkning når det er grunn til bekymring og kun da, for eksempel ved å ha definerte områder eller tidspunkter der personen kan bevege seg fritt. Bruk av tekniske løsninger som erstatter personlig hjelp med for eksempel mat og medisiner eller personlig hygiene kan føre til at man mister menneskelig kontakt. Det kan også tenkes at helsepersonell ikke kommer til der de bør være til stede for å observere og sette inn tiltak. Særlig hos personer med mental svikt kan dette være problematisk.

På den annen side vil slike hjelpemidler gi betydelig økt selvstendighet og muligheter for deltagelse i samfunnet på lik linje med andre for yngre med varig funksjonshemming eller sykdom. Fordi både utfordringene og mulighetene er mange og spenner over mange samfunnsområder er det viktig å ha en gjennomtenkt og balansert debatt om velferdsteknologi slik at den brukes rett. Det man likevel ikke kan gjøre er å gjemme seg for utfordringene eller mulighetene som ligger i teknologien.

Venstre bør ta tak i debatten om velferdsteknologi på en bedre måte enn andre partier har gjort. Vi bør gå inn i de etiske og praktiske utfordringene og bidra til å gjøre velferdsteknologi til en del av løsningen på utfordringene i velferdssamfunnet.

Meningsmålinger

	Juni	Juli	August	+/- juni-august	Mandater august	+/- 2009
Ap	28,9	33,3	38,2	9,3	69	5
Høyre	29,0	25,8	22,6	-6,4	39	9
Frp	19,5	19,0	17,4	-2,1	31	-10
SV	5,4	5,4	5,2	-0,2	8	-3
Krf	5,3	4,9	5,1	-0,2	8	-2
Sp	5,0	4,7	4,7	-0,3	7	-4
V	4,3	4,4	4,1	-0,2	6	4
Rødt	1,6	1,5	1,5	-0,1	1	1
Andre	1,0	1,0	1,3	0,3	0	0

Tallene er et gjennomsnitt fra målingene i juni, juli og august 2011 fra Synovate, Opinion, TNS Gallup, Sentio Research Norge, Norstat, Respons, InFact og Norfakta. Kilde: aardal.info. Mandatfordeling i august: Opposisjonen 84, Regjeringen 84, Ap 69, H+Krf+V 53, H+Frp 70.

Kalender

Se <http://www.venstre.no/kalenderen> for oppdatert informasjon

Oktober:
22. Lokalpolitisk nettverk

November:
07. Sentralstyremøte
14. Deadline Liberal 4/2012

Desember:
02. Sentralstyremøte
03. – 04. Landsstyremøte

Januar:
16. Sentralstyremøte

Husk at lokallagsårs møtene skal avholdes innen utgangen av januar hvert år!

Hold deg oppdatert om Venstre

Nyhetsbrev
Venstres stortingsgruppe sender ut nyhetsbrev på epost om Venstres initiativ i Stortinget, stortingsgruppas standpunkt i pågående debatter, og annet av interesse for de som vil holde seg oppdatert. Meld deg på og av her: <http://www.venstre.no/nyhetsbrev/>

Dagens medie bilde
Venstre går hver morgen gjennom avisene for deg og plukker ut de viktigste politiske nyhetene – sendt til din epostboks før klokka 9 om morgenen. Du kan i tillegg få en uredigert nyhetsoppsummering fra nyhetsbyrået Retriever 2 ganger i døgnet, der lokale og nasjonale Venstreoppslag er registrert. Send epost til mediebildet@venstre.no

Ukens medietips
Hver mandag sender Venstre ut epost med tips til leserinnlegg og mediesaker som kan brukes lokalt, i tillegg til en oversikt over hva Venstre prioriterer i Stortinget kommende uke. Går til alle folkevalgte og lokallagsledere, men åpen for flere. Send epost til medietips@venstre.no

liberal.no
liberal.no er en åpen arena for alle som vil delta i debatt om og med Venstre. Her er både politikere, medlemmer og andre nysgjerrige aktive. Alle kan enkelt opprette en egen brukerprofil, skrive innlegg og kommentere andres innlegg. Trenger du hjelp eller opplæring? support@liberal.no <http://liberal.no/>

Generalsekretæren

6,3 % – ny rekord

Takk til alle for fantastisk innsats før og i valkampen! Saman løfta me partiet til ny rekord i kommuneval sidan 1971. Fylkestingsresultatet på 5,7 % er det beste Venstre har hatt nokon gong.

Det kryr av gode enkeltresultat, med Eid Venstre i spissen med 44%, fram 14,7% og både ordførar og varaordførar. Rett bak finn me Bø V (Telemark) med 37%, og ordførar. Granvin V toppar lista over dei som gjekk mest fram frå sist. Med ein auke på heile 362% fekk dei 34,9% og ordføraren. Alstadhaug V og Råde V gjekk også fram over 350% og fekk begge rundt 10% oppslutnad og nye, store kommunestyregrupper.

Valet viste til fulle at listestilling er alfa og omega. I mange av kommunane me stilte nye lister, gjorde me knallgode val. Aremark V med 10,2% og Vadsø V med 6,7% er to inspirerende døme i så måte.

Etter valet er me i endå større grad eit landsdekkande parti. Gode fylkestingsval i kystfylka, mange framifrå kommuneresultat, ikkje minst i Finnmark, har gitt oss ny styrke.

Alle fekk ikkje ta like direkte del i suksessen. Lokale variasjonar og saker medførte at nokon opplevde tilbakegang eller ikkje kom inn i kommunestyret. Innsatsen deira hadde likevel avgjerande betyding for det gode landsgjennomsnittet og at grunnlaget for betre resultat i 2013 og 2015 er godt.

639 (+79) kommunestyrerepresentantar og 46 (+4) fylkespolitikarar er klare til aktiv og synleg innsats. Saman med ei monaleg betring i økonomien for mange lokal- og fylkeslag, er utgangspunktet for å få gjennomslag for sakene våre og vidare vekst framifrå.

Valet viste til fulle at listestilling er alfa og omega. I mange av kommunane me stilte nye lister, gjorde me knallgode val.

Venstre pluss legges ned

Venstre pluss, Venstres e-post- og dokumentsystem, legges ned fra 1. desember.

Venstre pluss har vært Venstres e-post-system siden midt på nittitallet, den gang under navnet

«Venstres BBS». Systemet rommer også diskusjonskonferanser og nettprat, men dette er funksjoner som i liten grad har blitt tatt i bruk de siste årene. Venstres primære debattforum er i dag nettstedet liberal.no.

Nå erstattes Venstre pluss av et annet e-post-system, og alle brukere av Venstre pluss vil få en e-post i begynnelsen av oktober med nærmere informasjon om disse endringene.

Mer demokrati = Mindre EØS

Det har vært mye snakk om mer demokrati

i det siste. Hvis dette skal være noe mer enn

bare snakk må vi være villig til å diskutere det

største avviket fra demokratiske idealer som

finnes i Norge i dag: at lover som gjelder i Nor-

ge vedtas uten at norske folkevalgte har noen

påvirkning.

Debatt

Haakon Riekeles

nestleder i Unge Venstre

EØS-avtalen er kanskje økono-misk fornuftig, men økonomiske argumenter kan ikke brukes som begrunnelse for å gjøre Norge til et annenrangs demokrati.

Venstre har stolte tradisjoner som det partiet som setter demokrati høyest. Vi har vært forkjempere for det demokratiet vi har i dag, gjennom kamp for parlamentarisme, utvidelse av stemmeretten og dannelsen av en skole som gir alle borgere kunnskapene de trenger for å delta i samfunnet. Hvis Ven-

stre fortsatt skal kunne kalle seg en forkjemper for demokrati kan vi ikke finne oss i at lover vedtatt uten Norsk stemmerett automa-tisk gjelder i Norge.

Det finnes to måter Norge kan tre ut av EØS og dermed styrke sitt demokrati. Vi kan melde oss ut av EØS, eller vi kan melde oss inn i EU. Hvilken løsning som er best er det uenighet om i Venstre, og det er forståelig. Å melde oss ut av EØS vil bety isolasjon og dår-ligere vilkår for norsk nærings-liv. Vi vil fortsatt ha en stor grad av frihandel med EU på grunn av WTO-avtalen, men handelen vil allikevel bli vanskeligere. Dessu-ten vil Norge ikke ha noen særlig mulighet til å påvirke overnasjo-

nale spørsmål som er viktig for landet. Samarbeid om for eksem-pel klima og energi med resten av Europa vil bli vanskeligere siden vi vil mangle det felles regelver-ket vi har i dag, og det er derfor sannsynlig at vi i liten grad vil bli lyttet til av våre viktigste samar-beidspartnere. Maktesløshet er også en utfordring for demokra-tiet. Allikevel vil situasjonen for demokratiet utvilsom være bedre enn den er i dag. Alle lovvedtak vil bli tatt i Stortinget.

Det andre alternativet til å melde oss ut av EØS er å melde oss inn i det europeiske demokrati. Vi vil da ha folkevalgte i Europaparla-mentet, en EU-kommisjonær og regjeringen vil ha stemmerett i Europarådet. Dette er heller ikke en løsning uten problemer. Man-ge mener EU bør bli enda mer de-mokratisk, noe det er lett å være enig i. EU er den eneste demo-kratiske overnasjonale enheten i verden i dag, og det sier seg selv at et så dristig eksperiment ikke blir perfekt på første forsøk. EU-medlemskap i dag vil også inne-bære å knytte seg tettere opp til flere land i dyp økonomisk krise. Spesielt euro-medlemskap er økonomisk problematisk.

Det er helt legitimt for en Ven-stremann å foretrekke et rent parlamentarisk demokrati i et lite isolert land, fremfor å ville være med å bygge et overnasjo-nalt demokrati med komplisert maktfordeling og institusjoner i stadig endring. Jeg er uenig i det standpunktet, men forstår det. Det jeg aldri har klart å forstå er hvordan Venstrepolitikere kan være mot EU og for EØS. Hvordan kan man som liberal mene at det er bra at norske lover vedtas av Europaparlamentet, men galt at Norge skal ha stemmerett der? Riktignok er det demokratisk be-tenkelig at små land er så overre-presentert som de er, men å nekte Norge stemmerett overhode er vel overdrevet. Jeg vil derfor gjerne ha svar fra Venstres ledende nei-politikere, spesielt Trine Skei Grande og Helge Solum Larsen, på hva som er deres svar på EØS-avtalens enorme demokratiske underskudd. Er de enig i at det er umulig å forsvare prinsipielt at Norge er et annenrangs demo-krati, eller deler de Trond Giskes oppfatning av EØS-avtalen som den perfekte tilknytningen til re-sten av Europa?

Kommunesamanslåingar?

Debatt

Magnar Storøy

Om dette står det i stortingsval-programmet: «Venstre vil styrke lokaldemokratiet. Venstres ideer om et levende folkestyre forut-setter at de lokale folkestyrte organene har rammevilkår som er tilpasset dagens samfunn og framtidens utfordringer. Det kre-ver en endring i dagens kommu-nestruktur, som i praksis hindrer

maktoverføring fra stat til lokale folkevalgte organer».

Dette sitatet har ein føresetnad i siste delen, som bør diskuterast. Utgangspunktet i spørsmålet om samanslåing av fylkeskom-munar eller kommunar er ofte at nokon vil ha større einingar utan å undersøket behovet for større einingar. Dei rette spørsmåla er: «Kva for inndeling av kommunar gir best resultatoppnåing? Kva for oppgåver bør kommunar og fyl-keskommunar ha ansvaret for?»

Nok ein gong ser vi at det vert teke feil utgangspunkt. Venstre vil ha større einingar. Kvifor? Lo-kaldemokratiet skal styrkast. Det gjer vi ved at kommunane får ak-kurat nok oppgåver. Kanskje kan dei eksisterande kommunane klare meir allereie? Vil lokalde-mokratiet verte styrka ved større einingar? To kommunar med 25 representantar i kvart sitt kom-munestyre vil ikkje ha 50 repre-sentantar ved ei samanslåing, men kanskje kan ei større kom-mune ha større slagkraft i høve til

andre aktørar?

Kven skal bestemme kommune-og fylkesinndelinga? Det bør ikkje vere Stortinget, men inn-byggjarane i folkeavstemming, som gjer. Politikarane bør lytte til dei råda dei då får. Venstre er eit parti som har vore for kommunalt sjølvstyre, og då bør partiet vise det ved å ikkje ta nokon initiativ til kommunesamanslåingar.

Minneord om Jon Vegard Lervåg

Jon Vegard Lervåg var mellom dei som mista livet i bombeåta- ket på Regjeringskvartalet. Jon Vegard var medlem av Grüner-løkka Venstre. I studietida var han aktiv i Unge Venstre, der han mellom anna sat i styret i Oslo Unge Venstre.

Jon Vegard var eit menneske med mange gåver. Han hadde overskot til å engasjere seg i mykje. Han hadde meiningar om dei store spørsmåla om miljø og mennes-kerettar i verda, men kasta seg også inn i dei nære og konkrete sakene. Mellom anna brukte han faget sitt til å hjelpe folk gjennom Juss-Buss og seinare Gatejuris-ten.

Rein partipolitikar blei han aldri. Han hadde ikkje noko til overs for at ideologiske eller partitaktiske omsyn kunne komme i vegen for å løyse saker på beste måte for dei sakene gjeld. Bak den prak-tiske tilnærminga hadde han eit grunnsyn om at folk bør få vere i

fred og leve livet sitt som dei vil, så lenge det ikkje skadar andre. Den viktigaste oppgåva til sam-funnet er å ta vare på dei som treng det og elles løyse dei sa-kene vi treng å løyse i fellesskap.

Han var ein utprega motgangs-supporter. Han meldte seg inn att i Venstre straks etter valet i 2009. Han engasjerte seg i det han trudde på og der han såg at han kunne gjere nytte, og han var raus med å bruke tida si også på dei små oppgåvene i organisasjons-livet, som å brette konvoluttar og organisere sosialt samvær.

Jon Vegard blei drepen på jobb i Lovavdelinga i Justisdepartemen-tet. Han var ein framifrå fagmann, aktiv i mange organisasjonar, ein god ven for mange. Han hadde ein sterk rettferdssans og eit levande sosialt engasjement. Han trudde på og forsvarte rettsstaten, det frie ordskiftet og dei små og svake i samfunnet. Når han menings-laust og blindt blei drepen 32 år

gamal, er vi mange som deler sorga med familien hans.

Midt i det tragiske får vi som er att, gjere det vi kan, der vi er, i organisasjonsliv, på arbeidsplas-sen, i heimen, for å vere medmen-neske for kvarandre. I denne tida får vi stå saman og sjå til at orda som har sprunge ut av denne hen-dinga – orda om meir demokrati, meir openheit, meir mangfald, meir toleranse – blir meir enn ord.

Vi lyser fred over Jon Vegard Ler-våg sitt minne.

Olav A. Røssaak

leiar, Grünerløkka Venstre

Jon Vegard Lervåg.

Kai Hauge.

Til minne

Terrorgjerningene som rammet Norge 22 juli, førte til at altfor mange mistet livet, så alt for tidlig. Blant de drepte var to av Oslo Venstres medlemmer: Kai Hauge og Jon Vegard Lervåg. Vi gir vår dypeste medfølelse i sorgen til de etterlatte, og lyser fred over deres minne.

Kai Hauge var en typisk gründer-type, glad i livet og i vennene sine. I gravferden fikk vi høre om en mann som hadde reist masse, og studert mye ulikt. Nysgjerrig og glad i en diskusjon. Han levde fort, var det noen som sa. Kai var medlem i Gamle Oslo Venstre.

Jon Vegard Lervåg som for ti-den jobbet i lovavdelingen i jus-tisdepartementet, hadde en aktiv tid bak seg i Unge Venstre, der mange av oss hadde gleden av å jobbe sammen med en smart, ettertenksom og ikke minst hu-moristisk fyr. Han var medlem i Grünerløkka Venstre.

Toril Berge, leder i Oslo Venstre

Venstres Hus juli 2011

Venstres Hus fikk store mate-rielle skader i bombeangrepet 22. juli 2011. Store deler av vin-duene i fasaden ble knust, og både himlinger og vegger raste sammen i flere av etasjene.

Da bomben smalt hadde de fleste som ikke var på ferie, tatt en tid-lig helg. To personer var til stede i Venstres lokaler. Én av disse fikk kuttskader, men utover det kom ingen fysisk til skade.

Generalsekretær Terje Breivik inspiserer. Foto: politisk.no

Fjerde størst blant ungdom

For tredje valg på rad øker Venstres oppslutning blant unge. Unge Venstre gjorde sitt beste skolevalg på 22 år, og nådde 6,8 prosent oppslutning nasjonalt.

Årets skolevalgkamp ble preget av terrorangrepene 22. juli. De tradisjonelle skoledebattene ble avlyst, til fordel for valgtorg.

– Det var riktig å avlyse skoledebattene i lys av tragedien som rammet AUF. Men det ble selvfølgelig en enorm utfordring for oss, som en liten organisasjon, å skulle bemanne hundrevis av stands med mange nok folk, sier Sveinung Rotevatn, leder i Unge Venstre

– Nettopp derfor er det helt utrolig at over 350 personer stilte opp på valgtorg over hele landet, og bidro til å gjøre dette til Venstres

beste skolevalg siden 1989, sier Per Magnus Finnanger Sandmark, valgkampansvarlig i Unge Venstre.

Resultatet i årets skolevalg gir en økning på 0.8 prosentpoeng fra 2009, 1.8 prosentpoeng fra 2007 og 3.7 prosentpoeng fra 2005. Dette er også det første året man er over 4 prosent oppslutning i samtlige fylker. Av mange imponerende enkeltresultater kan nevnes 7.7 prosent i Vestfold (+3.3), Sogn og Fjordane 8.1 prosent (+3.6) og ikke minst Oslo med 9.1 prosent (+0.5), der Venstre ble tredje største parti.

– Vi har drevet valgkamp for en friere skole der eleven står i fokus, og der vi stiller større krav til lærerne. Vi har drevet valgkamp for et bedre kollektivtilbud, der busen er billig, går ofte og kommer presis. Og vi har drevet valgkamp for et varmere samfunn, der vi gir mer til de som har minst. All vår politikk er laget for enkeltmennesket, uansett om man er skoleelev, asylsøker eller rusavhengig. Det gjør meg stolt og glad at stadig flere elever slutter opp om liberal politikk, sier Unge Venstreleder Sveinung Rotevatn.

Martin Clausen-Bekkelien og Julianne Færskaug spretter korken for å feire at Venstre blir større enn Frp i skolevalget i Oslo. Foto: Yvonne Ruyter

Spesiell sommersamling

Bare én uke etter 22. juli-tragedien åpnet Unge Venstre-leder Sveinung Rotevatn årets sommersamling. – Det er veldig spesielt å være samlet her, men det er også veldig viktig, sa han i åpningstalen sin.

De tragiske hendelsene på AUFs sommerleir på Utøya satte selv sagt sitt preg på Unge Venstres tradisjonelle sommerleir på Tromøya, som for anledningen ble omgjort til en sommersamling. Det ble en kortere samling enn først planlagt, med innlagt tid til samtale og minnestund.

– Etter å ha fått nødvendige sikkerhetsgarantier fra PST og det lokale politiet, valgte vi å lytte til alle medlemmene våre som ba oss gjennomføre samlingen, sier sommerleirgeneral Haakon Riekeles.

Av- og påmeldinger

På bakgrunn av terrorangrepet 22. juli var det en del forhåndspåmeldte deltagere som meldte seg av. Samtidig var det mange nye som kom til, og som følte et ekstra behov for å samles i en vanskelig tid. En av de var Erik Dale fra Hordaland Unge Venstre.

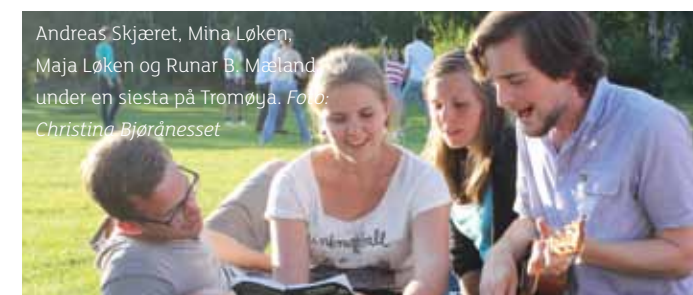
– Jeg var en av de mange som hadde venner og kjente på Utøya. Jeg kjente at det var veldig riktig å dra til venner på Tromøya for å oppleve fellesskapet og få fornyet støtte og styrke, beskriver Dale.

Selv om bakteppet for samlingen var spesielt, klarte man å finne fram til den gode sommerleir-stemningen. Været var upåklagelig, og ved siden av alle de politiske foredragene var det nok av tid til bading, soling, Unge Venstre-grand prix og lange, sløve siestaer i gresset på Hove leir. Fra sentralstyrets ståsted må årets fotballturnering kunne karakteriseres som en stor skuffelse.

Rekorddeltagelse

– Sommersamlingen hadde over 170 deltagere, noe som er rekord. Vi måtte faktisk sette opp teltleir for første gang, siden hyttekapasiteten var sprengt. Det er tydelig at de som har bidratt til den store medlemsveksten de siste årene har et ønske om å være aktive. Det er gøy å være sjef for Norges nest største politiske sommerleir, sier Haakon Riekeles.

Blant innleiderne på årets samling var partileder Trine Skei Grande, nestledere Helge Solum Larsen og Ola Elvestuen, fremtidsforsker Eirik Newth, Civita-sjef Kristin Clemet og sexolog Esben Esther Pirelli Benestad.

Andreas Skjæret, Mina Løken, Maja Løken og Runar B. Mæland under en siesta på Tromøya. Foto: Christina Bjørånesset

Hjelp, eg er folkevald!

Namn: Geir Angeltveit (23)
Vald inn i: Stord kommune- nestyre

Korleis dreiv du valkamp?

Eg organiserte eigentleg det meste som skjedde i lokallaget. Eg skreiv mykje, og hadde totalt 22 lesarinnlegg på trykk. Dessutan gjekk eg på husbesøk til over 200 husstandar, og laga ein eigen kandidat-flyer til utdeling blant vener og kjente. Eg fekk mange personstemmer, og vart kumulert opp frå 6. til 2. plass.

Kva er kampsaka di?

Eg skal kjempe for skule, skule og skule. Vi vil mellom anna føreslå å innføre leseprøver frå 2. klasse, slik ein har gjort i Oslo.

Vil du bli politisk?

No framover blir det utfordrande nok å møte i kommunestyret, sidan eg studerer arbeids- og organisasjonspsykologi i Bergen. Men eg ynskjer å engasjere meg vidare framover, og leikar med tanken om å stille som ordførarkandidat når eg er ferdigutdanna og har fått litt meir erfaring.

Navn: Petter Rønning (18)
Vald inn i: Trondheim bystyre

Korleis dreiv du valkamp?

Eg stod mykje på stands i Trondheim, men reiste også rundt i heile fylket, sidan eg er leiar i Sør-Trøndelag Unge Venstre. Eg var 3. kandidat i Trondheim, etter at eg vart benka opp på nominasjonsmøtet, og fekk mykje ansvar i valkampen som toppkandidat.

Kva er kampsaka di?

Eg skal sitje i finans- og næringskomiteen, så der har eg gode moglegheiter til å kjempe for betre miljøtilrettelegging. Til dømes vil eg gjere det lettare og rimelegare å pusse opp gamle bygg, slik at ein kan få ein meir energieffektiv bygningsmasse.

Vil du bli politisk?

Mitt mål er å kunne leve av å gjere livet betre for andre. Då er sjølv sagt politikken ein mogleg veg.

Navn: Elin Sandvik (19)

Vald inn i: Troms fylkesting

Korleis dreiv du valkamp?

Eg var valkampsekretær for Troms Venstre, og jobba fulltid med å planlegge aksjonar, svare på førespurnadar, stå på stands, organisere skulevaltorg og mykje, mykje meir.

Kva er kampsaka di?

Eg skal kjempe for betre kollektivtrafikk i Tromsø! No er det jo i utgangspunktet rart at denne fylkeskommunen skal bestemme over kollektivtrafikken i Tromsø, men eg skal i alle fall ta det opp i budsjettarbeidet.

Vil du bli politisk?

Vi får sjå, no blir det i alle fall mykje politisk arbeid framover, både i fylkestinget og som 1. vara til bystyret i Tromsø. I tillegg er eg innstilt som sentralstyremedlem i Unge Venstre. Eg gler meg veldig til arbeidet, men er samstundes audmjuk over at eg er uerfaren.

Lokal visjon og virkelighet

Det tilhører sjeldenhetene at man får dype innblikk i det indre livet i Venstres lokallag – i alle fall over generasjoner. Men i Nes i Akershus har Øystein Smidt dokumentert lokallagets siste 100 år i imponerende detalj.

Kjartan Almenning

Nes i Akershus, for dem som ikke er lokalkjent, ligger øst i fylket, mot grensa til Hedmark. Kommunen har i underkant av 20.000 innbyggere, hvorav 4000 i kommunesenteret Årnes, dyrker mye korn og vokser sterkt i folketall.

Øystein Smidt har vært med i Nes Venstre mer eller mindre kontinuerlig siden han var med på stiftelsesmøtet i Nes Unge Venstre i 1965, 14 av disse årene som kommunestyrerepresentant. Han har ikke vært helt alene om boken; som medforfatter er ingen ringere enn tidligere sjefredaktør i Bergens Tidende, Kjartan Rødland.

Spørsmålet er hvor mye man egentlig kan si om et lokalpartis historie, særlig i en kommune der laget i lange perioder har vært uten representasjon i styre og stell? Man spør ikke lenger etter å ha lest denne boken. Og, som Smidt skriver, den ble mer omfattende enn planlagt. Dette er ikke bare en historie om Nes Venstre, det er en historie om menneskene i Nes Venstre, om Nes, om Venstre, og om hvilke konsekvenser begivenheter i land og fylke fikk for laget og omvendt.

Her er historien bak lokaldemokratiets utvikling i landet, en

godt fortalt innføring i Venstres stiftelse, en pedagogisk oversikt over alle partiets historiske avgreininger – som sikkert har forvirret flere enn meg, biografier av lagets viktige personer i fortid og nåtid, valglistor, årsmøteprotokoller (enkelt å hoppe over for de som vil), analyser av valg, og ikke minst en utførlig beskrivelse av storhetstiden fram mot andre verdenskrig, splittelser, opp- og nedturer i tiden etterpå og helt fram til den markante veksten de siste 10 årene. Alt krydret med anekdoter, politiske konflikter og politisk analyse.

Det er rett og slett en spennende historie, og mer enn det: En historie det utvilsomt finnes mange paralleller til i andre kommuner, og som bare venter på å bli skrevet ned. (Det var en oppfordring.)

Ved kommunevalget gikk det for øvrig slett ikke verst. Nes Venstre økte med 0,4 til 6,1 og beholdt sine to representanter til tross for reduksjon i kommunestyret. En av de to representantene: Øystein Smidt.

kjartan@liberal.no

